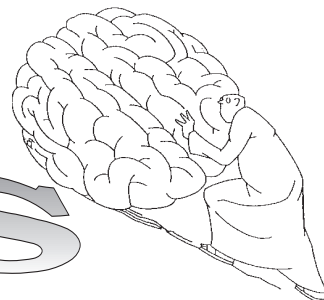

SISYFOS

Co ohrožuje vědu?

Jiří Heřt

Lidové noviny se opět vyznamenaly. Jejich příloha Orientace ze dne 5. října 2002 obsahovala článek novináře Petra Zídka pod názvem Zrušme akademii věd. Ostrý, nesmlouvaný článek, odsuzující způsob vzniku, existenci i vědeckou úroveň Akademie věd ČR a jejich pracovníků. Nakonec autor doporučuje, pokud se zkostnatělá Akademie nezruší, alespoň její přeměnu na vysokou školu.

Zná pan Zídek podmínky pro vědeckou práci na vysokých školách? Nezná. A zřejmě nemá tušení o tom, co je to věda, jak se dělá a jak je řízena a organizována v zahraničí. Nechci poukazovat na jeho četné omyly, odpověděli mu předsedkyně AV ČR doc. Illnerová, prof. Zahradník a prof. Svoboda v listopadovém Bulletinu AV, a další vědci v Lidových novinách. Chci poukázat na to, že nejde o náhodný útok pouze na Akademii, ale na vědu obecně. Článek a jeho forma dokumentuje vztah mnohých žurnalistů a v podstatě celé společnosti k vědě a její vedoucí instituci, a je klasickým obrazem úrovně novinářů i našeho denního tisku. Místo chápání vědecké práce a její podpory jen hrubá kritika.

Bohužel, ani v zahraničí neodpovídá postavení vědy jejímu významu. Orgány evropské unie, které budou mít v řízení vědy stále větší slovo, zastávají například v oblasti medicíny velice rozporné stanovisko, jak jsme to na naší skeptické půdě opakovaně dokumentovali. Zmíním se jen o posledním charakteristickém rozhodnutí Evropského soudu, u kterém referovaly dne 13. 11. opět Lidové noviny. Citují: „Podle tohoto rozhodnutí neproběhl spravedlivý proces v případě české Homeopatické společnosti. Ta byla v r. 1996 vyloučena z České lékařské společnosti J. E. Purkyně, čímž bylo porušeno právo homeopatů vykonávat lékařskou profesi.“ Lidové noviny dodávají: „Verdikt je pro homeopaty dostatečným zadostiučiněním.“ Homeopatická společnost byla samozřejmě vyloučena proto, že principy homeopatie neodpovídají stanovám a cílům ČLS JEP, totiž léčit podle vědeckých poznatků. Evropský soud zřejmě nepokládá za nutné respektovat při léčbě vědecké poznatky, nebo považuje homeopatii za vědu. Zdá se, že o tom, co je a co není věda a vědecký poznatek, budou rozhodovat evropské soudy.

Čím a jak je v současné době věda ohrožována? Snad nejpálčivějším problémem v našem státě je nedostatek finančních prostředků pro vědeckou práci, což se nejvíce

Z OBSAHU

Co ohrožuje vědu? (Jiří Heřt) -----	1
Zpráva o plenární schůzi Českého klubu skeptiků -----	3
Vztah německých polit. stran k alternativnímu léčení -----	3
Boj o rozhlednu se „špatnou energií“ -----	6
Ezoterický hochštapler (Vít Matouš a kolektiv) -----	6
Minerály a magie -----	8
V pyramidách je zvláštní atmosféra (rozhovor V. Noskové s egyptoložkou H. Vymazalovou) -----	10
Výzkum paranormálních turzení (Jiří Grygar) -----	11
Zprávy, informace, nápady, návrhy... -----	13

projevu na vysokých školách. Platy mladých učitelů jsou tak nízké, že je s platovou úrovní stejně vzdělaných absolventů, kteří přešli do praxe, nelze srovnávat. Na mnoha teoretických ústavech lékařských fakult například převážná část výukových povinností i výzkumných úkolů leží na bedrech důchodců. Ojedinelí mladí nadšenci vědu opouštějí a směřují do privátních praxí, do dealerských funkcí a ti nejlepší do emigrace. Protože dotace závisí na počtech studentů, dominuje na ústavech excesivní pedagogická činnost a administrativa na úkor výzkumu. Často se enormní péče věnuje zahraničním studentům nikoli z rozvojových zemí a z bohubilých příčin, ale z důvodu čistě ekonomického. Cílem výzkumného projektu je mnohdy jen přidělení grantu. Honba za počtem publikací a vysokou citovaností v impaktovaných časopisech vede k povrchnosti a neserióznosti. Podobná situace je i na jiných vysokých školách a oborech.

Vědecká práce na vysokých školách skutečně nemá úroveň, jakou by si naše země zasloužila, a i na Akademii věd by bylo možno leccos kritizovat. Ale kritika musí mířit na příčiny. Bezprostřední příčinou je jistě nedostatek finančních prostředků, ale o jejich přerozdělování rozhoduje vedoucí politická garnitura, parlament a vlády, které zřejmě nejsou schopny uznat prioritní roli vědy ve společnosti. Jednou z příčin tohoto stavu je jistě dědictví a deformace z minulosti, druhou napjatá ekonomická situace státu, třetí populismus dnešních vlád a všech vedoucích politických stran.

Vědu ohrožuje především zpochybňování jejího významu i jejích výsledků, ústup racionality ve prospěch představ iracionálních. Příčin vstupu iracionálního myšlení ve společnost v posledních desetiletích jsou desítky. Jednou z hlavních je asi strach z globálních hrozeb explozivního technického vývoje, který předbíhá evoluční vývoj mozku člověka a možnosti většiny lidí pochopit dnešní svět a záhady techniky i přírody, které objevuje věda. V této situaci by bylo zapotřebí, aby se vědci snažili vysvětlovat nové objevy široce a srozumitelně, aby se snížili z výšin vědecké abstrakce k popularizaci svých disciplin a objevů. Ne každý z vědců se však chce věnovat

této málo vděčné práci, odvádí ho to od tvůrčí vědecké činnosti a také to každý neumí – je jen málo tak brilantních popularizátorů vědy, jakými jsou Koukolík, Grygar, Budil nebo Petr. A ne každý chce bojovat s dvěma překážkami, které blokují cestu k úspěšnému propagování a prosazování vědy. Mám na mysli média a filozofickou postmoderní frontu.

Zájem o popularizaci vědy v tisku, rozhlasu a televizi není velký, i když se situace v poslední době zlepšila. Většina deníků má dnes jednu týdně přílohu o vědě, v rozhlase září Meteor, v Televizi Vědník a anglické vědecké seriály. Přesto si média vybírají často jen rozinky, referují nejraději o objevech senzačních a bizarních. Mnoho jiných popularizačních projektů a článků skončilo v redakčních koších. Má s tím zkušenost SISYFOS a stejně tak i Akademie věd. Prof. Zahradník v reakci na Zídkův článek uvádí, že „...desítky a desítky kolegů ve vědeckých ústavech mezi Ostravou a Čs. Budějovicemi přes Olomouc, Brno a Prahu mi ukazovaly během let kopie svých příspěvků do Lidových novin. Byly to články napsané kompaktním, věcným způsobem a slušným tónem. Nic z tohoto Lidové noviny neuveřejnily“. Ještě větším problémem než pouhé odmítnutí vědeckého článku je kuriózní teze o „vyváženosti“ informací. Vedle vědeckého pohledu musí přece stát názor opačný, pseudovědecký. Brány médií se tak díky této „svobodomyšlné, demokratické“ doktríně otevřely názorům paranormálním. Televizním a rozhlasovým redaktorům taková koncepce přišla vhod, chtějí přece bavit, strašit a provokovat, zatímco odpovědně a systematicky vzdělávat, vychovávat, „vnucovat“ vědecké poznatky, to by přece bylo jednostranné, nedemokratické. V televizi proto vědce vyvažuje vždy šarlatán, realitu fikce. A pohodlná, málo vzdělaná společnost právě tyto zajímavé, nezvyklé, neortodoxní představy absorbuje nejlépe. Vedle astronomie proto dnes bují astrologie, vedle medicíny vědecké medicína alternativní, vedle vědy pseudověda, vedle filozofie materialistické filozofie Orientu a ezoterika. Horoskopy, reinkarnace, magie, to dnes, vedle vražd ovšem, zajímá občana. Všechny ankety potvrzují šíření iracionality a marné je Krupičkovo volání, abychom si vážili rozumu, „*tobo největšího daru, který nám dala příroda*“. V takové atmosféře, jaká se vytváří, budeme asi marně prosit o větší podporu vědy a výzkumu.

Věda ve světě, kde je všechno stejná pravda

Druhou bariérou, na kterou naráží věda, jsou postmoderní filozofické názory, které pozitivistickou vědu a její význam znevažují. Nevznikly náhodou, i ty jsou zřejmě reakcí na světový civilizační vývoj. Technická civilizace, resp. věda, je pro mnoho lidí pravděpodobně nedostupná, nepochopitelná. Mnozí přírodovědou netknutí intelektuálové proto hledají pro ně srozumitelnou alternativu. Našli ji v nové spiritualitě a v jiné filozofii. Kuhn odmítl newtonovské paradigma, nepochopil einsteinovské a dospěl až k paradigmatu novému, postmodernímu. Foucault, Lyotard a Derrida potom prohlásili subjektivismus, relativismus, pluralismus za základní teze postmodernismu. Podstatným rysem filozofického postmodernismu, který se nás týká nejvíce, je však výrazný antiscientismus, odmítání reality světa, logiky, racionality. Snad bych mohl citovat Feyrabenda, slavného svým výrokiem „vše je možné“, „anything goes“. V r. r. 75 napsal: „*Věda má daleko blíže k mýtu, než je filozofie vědy ochotna připustit. Je to jen jedna z podob myšlení, které rozvinul člověk, a nemusí být nutně podobou nejlepší. Je příliš nápadná, blučná a nestydatá, a je považována za nadřazený způsob myšlení jen těmi, kteří se již primárně rozbodli pro jistou ideologii... Je zřejmé, že odluka státu a církve musí být doplněna odlukou státu a vědy, této nejnovější, nejagresivnější a nejdogmatictější náboženské instituce. Taková separace je naší jedinou nadějí, jak dosáhnout humanity... atd*“. Tyto názory, spolu s fantaziemi New Age filozofů Typu Capry a Sheldraka o vesmírném bytí a ves-

mírné paměti silně ovlivnily především humanisticky vzdělané intelektuály z oblasti vědecké, umělecké a bohužel i z vlivné oblasti politické. Příkladem jsou postoje prezidenta Havla, pro nějž chce „*pyšná věda*“ být „*majitelkou jediné pravdy o světě*“. Podle Havla „*se novověký kult, založený na objektivní poznatelnosti světa, ocitl definitivně v krizi*“. Východisko hledá Havel v metafyzice, transcendenci, ve víře v řád ducha a řád bytí, a blíží se tak Steinerově antroposofii.

Nová filozofie má bohužel vysokou infekciozitu a zasáhla i do vědeckých, dokonce i přírodovědeckých kruhů. Možná si vzpomenete na mou kritiku časopisu Vesmír a názoru vedoucího redaktora, že intuice a zjevení jsou rovnocenné vědeckému poznání nebo na mystiku prof. Neubauera a jeho zcestné názory, které vyvrátil doc. Jelínek v našem sborníku Věda kontra iracionalita 2. Na téže Přírodovědecké fakultě pracuje i prof. Strunecká, která od našeho skeptického klubu dostala cenu Bludný Balvan za šíření mystiky mezi studenty. V recentní knize jim například doporučuje, aby čerpali informace přímo z Kosmického vědomí prostřednictvím čaker.

Je zpochybňována i sama vědecká metodika. Už před lety odmítl Popper možnost indukce a verifikace, a dnes Anton Markoš, opět z Přírodovědecké fakulty, ve své knize „*Tajemství hladiny*“ znevažuje i přístup redukcionistický, který ovšem je, jak všichni víme, základem veškerého dosavadního poznání. Markoš doporučuje přístup holistický a hermeneutický. Holistický nikoli ve smyslu biologického holismu Haldaneova a Smutsova event. Bělehrádkova, ale starověkého gnosticismu Herma Trismegista. „*Co je nahoře, je i dole*“. Celek ovládá části. Hermeneuticky vykládat svět potom znamená vykládat jej jako bibli, kroužit nad tématem, přibližovat se k němu shora, zvnějšíku. Výsledek záleží na nás, na našem pohledu a přístupu, hledáme svou pravdu.

Na občana působí tyto vlivy protichůdně, z jedné strany věda a racionalita, z druhé postmoderní filozofie a iracionalita. A média, která mají dnes největší vliv na formování názoru občana, poskytují půdu bez preferencí oběma. Co dělat, jsme-li přesvědčeni o tom, že budoucnost lidstva závisí na tom, kterou cestu z obou se vydá. Především bychom neměli jen bezmocně naříkat. Musíme si být vědomi všech překážek, ekonomických, psychologických, politických, filozofických i pseudovědeckých, které se staví do cesty vědě a dalšímu poznávání, musíme se snažit porozumět jejich příčinám a tam, kde je to možné, se pokusit o příčinnou nebo alespoň symptomatickou, zřejmě velice dlouhodobou terapii. Trvale musíme na tuto situaci poukazovat. Musíme umět vědu popularizovat a musíme ji také umět bránit, tedy odvážně odhalovat názory mylné a pseudo- nebo antivědecké, tak, jak se o to programově snaží dnes už celosvětová skeptická organizace CSICOP i náš SISYFOS.

A nakonec: nevymýšlejme si sami další problémy a překážky. Nepochybujme o významu vědy, správnosti vědecké metody a o „*vědeckých pravdách*“. To ovšem zní troufale, „*vědecky nekorektně*“ a každý epistemolog by protestoval, protože pochybování, moderní skepse, je přece považováno na synonymum vědeckého přístupu. Jistě, ale základním vyjádřením pochyb je přece položení hypotézy. Pokud je výsledek zkoumání neurčitý, pochyby samozřejmě zůstávají a odpověď zní: nevíme. Jindy však musí být odpověď jednoznačné ano nebo ne. To ostatně od nás veřejnost žádá. Známý a široce přejímaný názor nositele Nobelovy ceny fyzika Richarda Feynmana, že nic nemůžeme dokázat s absolutní jistotou, je jen nožem v zádech vědy. Jeho názor platí jen v kosmologii a teoretické fyzice, ve sférách, kde se sám pohybuje. V našem reálném světě neplatí. Že je blesk jen elektrickým výbojem nebo že penicilin hubí streptokoka, to víme s jistotou absolutní, a Feynmann by to jistě nepopřel. Právě tak mylné a zavádějící je opačné tvrzení jiných, že nic nemůžeme vyloučit

s absolutní jistotou, že neexistují negativní důkazy. Tento názor v našich skeptických kruzích opakovaně prosazuje a zveřejňuje dr. Libovický. Co je to ale vlastně negativní důkaz? Důkaz, že něco není? Takový důkaz přece lze poskytnout. Že neplave v mém akváriu velryba? To přece vyloučit mohu s absolutní jistotou. Nebo že něco neexistuje? Třeba vodník? Vědeckým experimentem jistě jeho existenci nevyloučíme, ale máme i kritický rozum a logiku. Jestliže najdu jednu černou labuť, hypotéza „všechny labutě jsou bílé“ neplatí. Je vyvrá-

na s absolutní jistotou. Budme proto přesní, konkrétní, negeneralizujme a raději nepoužívejme taková obecná a snadno zneužitelná hesla.

Logika říká neúprosně, že těleso, které se při pohledu ze všech stran jeví jako kruh, musí být koulí. S absolutní jistotou. Takové jistoty a pravdy nám může poskytnout jediné věda. Měli bychom si jí proto vážit, věřit jí, podporovat ji, pěstovat ji, a hlavně její metodu a všechny její výsledky apriori nezpochybnovat.

Zpráva o plenární schůzi Českého klubu skeptiků Sisyfos

21. listopadu 2002 proběhla výroční plenární schůze Českého klubu skeptiků Sisyfos. Předsedkyně Věra Nosková zhodnotila práci a činnost klubu za uplynulý rok. Bylo konstatováno, že bez větších zádrhelů pokračují přednášky cyklu Věda kontra iracionalita pro veřejnost v budově AV ČR na Národní třídě, a vychází a je šířen v nákladu 550 kusů Zpravodaj Sisyfos. Aktivnější členové reagují na paranormální výstřelky a manipulaci veřejným míněním v médiích. Na Klub se obracejí lidé a organizace, které se utkávají s většinou komerčně zaměřenou ezoterikou ve svém okolí. Snažíme se je podporovat a povzbuzovat. Několik členů je zváno nejruznějšími institucemi v regionech, aby přednášeli na různá témata v duchu zaměření Sisyfos. V Kladně ve vědecké knihovně jsou tyto přednášky našich členů a příznivců dokonce pravidelné.

Významná je publikační činnost některých členů organizace. Na podzim roku 2002 se jako editor a spoluautor zasloužil o vydání významné knížky Akupunktura (mýty a realita) Jiří Heřt, (spoluautoři Pavel Klener a Jan Hnízdil). Zásluhou bývalého předsedy byl také vydán druhý sborník úspěšných přednášek cyklu Věda kontra iracionalita pod totožným názvem. Jitce Splítkové vyšla zajímavá kniha Mýty v zrcadle vědy a fantazie. Věra Nosková vydala vlastním nákladem ke konci roku 2002 knížku sarkastických textů pod názvem Je to hustý, z nichž se mnohé dotýkají absur-

dity komerční ezoteriky. Zvláště potěšitelné je, že je o všechny tyto tituly zájem, a dobře se prodávají.

Ve veřejnosti je dostatečně známá každoročně udělovaná anticena Bludný balvan. Loni se dostala i do večerních televizních zpráv na ČT 1. Částí veřejnosti je tato akce vnímána jako užitečná a vtípná oponentura okultním tvrzením a aktivitám, duchovněm obaleným podvodům.

Předsedkyně Věra Nosková si ale také posteskla nad faktem, že většina skeptiků aktivních není, a že předsednictvo mnohdy postrádá zpětnou vazbu, také výzvy k členstvu ve Zpravodaji zůstávají bez odezvy.

Český klub skeptiků Sisyfos už svou prostou existencí proklamuje fakt, že opozice vůči iracionálním a šarlatánským tvrzením a činnostem existuje. Je psychickou vzpruhou pro střízlivě uvažující jedince, jeho řady se rozrůstají. Každý měsíc přibývá několik nových členů. Rozšiřuje se také okruh racionálně smýšlejících odborníků a mladých lidí, kteří členy klubu Sisyfos nejsou, ale jsou s námi v kontaktu, a pomáhají nápady a aktivitou.

Dosavadní předsednictvo nabídlo i pro příští rok své síly, a bylo zvoleno. Doplnili je další dva noví členové, a sice MUDr. Ivan David, CSc. a Dušan Krajčí. K rozdělení jednotlivých úkolů, kompetencí a funkcí by mělo dojít po lednové přednášce, 16. 1. V příštím čísle Zpravodaje vyjdou o členech předsednictva a jejich úkolech podrobnější informace.

Vztah německých politických stran k alternativnímu léčení

Přeložil Milan Urban

Při příležitosti blížících se voleb do Spolkového sněmu položila společnost GWUP (Společnost pro vědecké zkoumání paravěd) všem stranám, zastoupeným dnes v parlamentu, pět otázek, které zajímají širokou veřejnost. (Neodpověděly strany: 90/Zelení, FDP a CSU)

Otázka 1:

12. 6. 1997 bylo Spolkovým sněmem schváleno v rámci změny Sociálního zákoníku doplnění § 135, který v Německu povoluje alternativní medicínské postupy (např. homeopatii a antroposofickou medicínu). Objektivní účinnost terapeutických a diagnostických postupů už nemusí být ověřována podle vědeckých standardů a podléhá nyní hodnocení samotné příslušné zájmové

skupiny. Jaké argumenty ospravedlňují dle Vašeho názoru tuto situaci? Nebo byste se zasazovali o zavedení jednotných, vědeckých ověřovacích a schvalovacích kritérií pro všechny postupy, tedy i pro takzvané „alternativně medicínské“?

CDU (Křesťansko demokratická unie): Politika by neměla vyvolávat spory mezi školní a alternativní medicínou. Zákonem nemůžeme dostat potřebám a nárokům lidí v případě nemoci. Vždy budou případy, kdy pacienti po dlouholetém marném léčení konzervativními léčebnými metodami byli vyléčeni „outsiderskou medicínou“, i když vědecky to dle kritérií klasické školní medicíny není možné doložit. Proto § 135 ustanovuje, aby se diagnostická a terapeutická prospěšnost vyhodnocovala podle aktuálního stavu vědeckých poznatků v příslušné oblasti terapie. Vyhodnocování nových diagnostických

kých a léčebných metod má provádět v jednotlivých případech spolkový výbor se svými členy z řad lékařů a zástupců pojišťoven.

V současné době je diskutováno povinné zavedení směrnic, které červeno-zelená spolková vláda u některých programů upřednostňuje. CDU sice uznává, že tyto směrnice jsou pro zlepšení kvality péče vhodné, ale v jejich závazném zavedení vidíme pro kvalitu péče i nebezpečí. Prostor pro individuální terapie by se totiž zmenšil, což by mělo nepříznivé důsledky pro péči o pacienty. Terapeutická svoboda lékaře by měla být zachována. Lékař musí v rozhovoru s pacientem hledat terapii pro něj vhodnou a slibující úspěch. Přitom může a má využívat i postupy alternativní medicíny, např. homeopatie. Směrnice naše strana schvaluje jako pomocné prostředky pro orientaci, ale jako kontrolní seznam je odmítá.

PDS (Strana demokratického socialismu): Takzvané interní uznání pro alternativní medicínské postupy považujeme za porušení kritérií vědecky zdůvodnitelné medicíny, ze kterého má mít někdo prospěch. Racionální argumenty pro ospravedlnění tohoto uznání nevidíme. Podle našeho názoru je třeba trvale působit proti nebezpečí pronikání paramedicínských praktik v naší zemi. Pro hrazení výkonů ze zákonného zdravotního pojištění musí být obecným předpokladem ověřitelnost kvality, bezpečnosti a účinnosti léku resp. postupu.

SPD (Sociálně demokratická strana): Zdraví je pro každého člověka drahocenný statek. Pro vysokou kvalitu lékařské péče musí být pro všechny pacientky a pacienty finanční prostředky. Odvážné reformy jsou proto potřebné, aby mělo zdravotnictví budoucnost. Chceme, aby katalog výkonů zákonného zdravotního pojištění zůstal jednotný a zahrnoval potřebné lékařské výkony. Katalog výkonů má odpovídat vědeckým poznatkům a pokroku medicíny. Pro nejdůležitější nemoci budeme poprvé na základě všeobecně uznaných standardů formulovat léčebné postupy. Tyto postupy a doplnění katalogu výkonů má připravit veřejná Instituce nezávislých znalců, aby mohly být na základě vědeckých poznatků definovány standardy kvality ve zdravotnictví. Tento objektivizovaný postup posuzování zahrnuje rovněž takzvané „alternativní“ formy terapie.

Otázka 2:

V současné době hradí některé ze zákonných pojišťoven v rámci ojedinělých modelových pokusů alternativní lékařské terapie a léky, jako akupunkturu, homeopatii a antroposofickou medicínu. Protože účinnost většiny těchto postupů není vědecky doložena a ani doložena být nemůže, je tu nebezpečí, že budou za neúčinné postupy a léky promrhány i tak sotva dostačující peníze. Vidíte zde potřebu nějaké zákonné regulace? Nebo schvalujete hrazení výše uvedených alternativních lékařských terapií a léků?

CDU: Vědecky doložená medicína je podstatnou částí plateb ze zákonného zdravotního pojištění. Zvláštní terapeutické směry však nesmějí být zcela vyloučeny. Poskytnout zde potřebné vodítko je úkolem Spolkového výboru lékařů a zástupců zdravotních pojišťoven. V ostatním je CDU toho názoru, že pojištěný má mít větší vliv na rozsah péče. On sám má rozhodnout, zda chce zachovat dosavadní rozsah péče, nebo zda chce přidat výkony, např. přírodní léčebné postupy, nebo zda chce při současném snížení výše příspěvku výkony zredukovat. Pojištěným bychom měli poskytnout možnost svobodně se o rozsahu výkonů rozhodnout.

PDS: Zásadně musí platit, že výkony, které jdou k tíži zdravotního pojištění, jsou vědecky zdůvodnitelné. Praktické

lékařství zahrnuje bezpochyby víc než užitou lékařskou vědu. Nicméně odpovědný lékařský přístup by neměl být odtržen od vědecky ověřitelných poznatků. Lidské vcítění a vědecká racionalita patří společně k základu, který je zdrojem zkušeností medicíny a kterým se medicína při svém počínání řídí. To podle našeho názoru platí i při vědomí toho, že jako přírodní vědu nelze medicínu chápat samotnou. Poněvadž jejím předmětem je člověk ve zdraví i nemoci, musí medicína využívat např. také poznatky psychologické a sociálně vědecké, metodické a teoretické aby s jejich pomocí našla možnosti pomoci nemocnému člověku. V rukou vědecky myslícího lékaře může být oprávněno a pomoci i využití placebo-efektu resp. sugestivních postupů.

Pod abstraktní střechou alternativních a přírodních léčitelských metod s v německy mluvících zemích nacházejí postupy, které vyžadují diferencované posouzení. Vedle nedoložených resp. komerčně motivovaných slibů vyléčení, které překračují hranici šarlatánství, tam jsou např. dobře prověřená psychoterapeutická opatření. Proto na otázku, zda by alternativní a přírodní léčitelské metody měly být zařazeny do katalogu výkonů, hrazených ze zákonného zdravotního pojištění, nelze odpovědět bez pečlivého posouzení jednotlivých postupů.

SPD: SPD se v rámci těchto směrnic a katalogu výkonů zasazuje o větší konkurenci v pluralistickém zdravotnictví. § 2, 33 a 135 Sociálního zákoníku pluralismus v péči o pojištěné zaručují. Metody léčení a léčiva zvláštních terapeutických směrů by měly být zahrnuty do programů zdravotních pojišťoven, pokud je doložena jejich terapeutická efektivita. Zákonné ochranné překážky ve prospěch jedné či druhé metody by neprospěly zájmům pacientů. Pro zásobování léčivy chceme rovněž zavést nová pravidla. Zdravotní pojišťovny budou vyšší náklady za nově schválená léčiva hradit jen tehdy, pokud nezávislí znalci potvrdí jejich odpovídající užitečnost. Pro rostlinná léčiva připravuje Evropská komise směrnici o „Tradičních léčivech“, která by měla dát šanci na trhu těm phytopharmakům, která nejsou sto překonat překážky klinické studie jako důkazu jejich terapeutické účinnosti.

Otázka 3:

Spolková rada předložila 19. 12. 1997 návrh zákona o živnostenské činnosti v oblasti pomoci při tíživých životních situacích, který měl psycho- a ezoterický trh lépe regulovat. Tento takzvaný „Zákon o životním poradenství“, podle kterého by služby v této oblasti měly být smluvně fixovány a klienti, hledající pomoc, by měli mít dvoutýdenní právo na odstoupení, nebyl nikdy schválen. Cítíte potřebu podání nového návrhu? Pokud ano, zasazovala by se vaše strana o jeho schválení?

CDU: Obecně řečeno považuje CDU za prospěšné, chránit spotřebitele zákonem. Proto byla vydána jak na evropské, tak na národní úrovni řada odpovídajících zákonů.

Mohlo by být zcela ve smyslu ochrany spotřebitele, podřídit pomoc v tíživých životních situacích, prováděnou jako živnost, přísným pravidlům. V této oblasti se totiž vedle seriózních nabídek nacházejí i nabídky neseseriózní. Takový záměr ale naráží na základní zákonodárné problémy. V případě výše uvedeného návrhu zákona o smlouvách v oblasti živnostenské životní pomoci lze například jmenovat tyto:

Jednoznačné ohraničení smluv, které by zákonu podléhaly a smluv, pro které by měla platit pravidla všeobecná, lze sotva provést. Tím se stává nejasným nejen rozsah platnosti zákona, nýbrž z toho vyplývá i možnost jednoduchým způsobem zákon obcházet.

Vcelku je v této záležitosti zřejmé, zákonodárné úmysly

zde narážejí na své hranice. Na to bere CDU zřetel a tak jako předtím se dívá na případný návrh zákona velmi skepticky.

PDS: Úmyslem tehdejšího návrhu zákona bylo, zamezit podvodům sekt a psychokupin. Tyto skupiny inkasují od lidí, kteří se ocitli v nouzi nebo dokonce v těžké osobní krizi velké sumy peněz za „léčebné metody“, kurzy apod. které údajně mají pomoci.

Problémem tehdejšího návrhu zákona bylo a je dodnes, jak takové praktiky sekt rozeznat od seriózních povolání. Potřeba takového zákona s velkorysou možností odstoupení však dle našeho mínění existuje v každém případě. Není ale jisté, zda řešením by bylo nové podání tehdejšího návrhu zákona.

SPD (k otázce 3 a 4): Máme v úmyslu i v této oblasti posílit práva spotřebitelů. Pro zákonnou kontrolu psycho- a ezoterického trhu a zákonnou úpravu postupů při přijímání do zaměstnání a testů způsobilosti však dnes neexistují žádné konkrétní úvahy. Budeme sledovat vývoj této problematiky a současně prověřovat, zda jsou omezující úpravy na národní úrovni žádoucí a možné.

Otázka 4:

Různé pseudovědecké resp. ezoterické postupy se vyskytují nejen v soukromém životě lidí s jejich souhlasem, ale částečně ezoterické postupy z astrologie, grafologie nebo scientologie využívají i zaměstnavatelé v rámci testů způsobilosti při výběru uchazečů o zaměstnání a to bez jejich vědomí. Použitím takových pro zjištění kompetentnosti prokazatelně nevhodných testů může být lidem způsobena značná újma. Ve Finsku byly proto v minulém roce takové pseudovědecké testy způsobilosti zakázány zákonem. Považujete takovou zákonnou úpravu za potřebnou i pro Německo resp. pro celou EU? Sasazovala by se Vaše strana pro tuto úpravu dle finského příkladu?

CDU: To, co bylo řečeno v odpovědi na otázku 3 platí v zásadě i pro otázku, zda by se měly zákonem zakázat testy způsobilosti u uchazečů o zaměstnání. I zde je problematické určit, které testy lze označit za pseudovědecké a které ne. K tomu zde přistupuje ještě další hledisko. Záleží nakonec jen na posouzení uchazeče o zaměstnání, zda je ochoten takový pseudovědecký test podstoupit. Za tímto posouzením se totiž skrývá otázka, zda je dotyčný vůbec ochoten pracovat pro podnik, který své pracovníky vybírá pomocí pochybných přijímacích testů. Tuto otázku nemůže zákonodárce zodpovědět. Proto by asi příslušný zákon jen málo pomohl. Z tohoto důvodu se díváme skepticky na zákonodárny záměr.

PDS: Pseudovědecké resp. ezoterické postupy nemají mít místo v testech způsobilosti pro zaměstnání. Je ale možné pochybovat, zda by zákaz zákonem pomohl. I zde je problémem rozlišení. Například datum narození musí v podkladech uchazeče o zaměstnání být a lze sotva zakázat, když firmy z toho vyvozují astrologické závěry. Jak je tomu s otázkou příslušnosti k nějaké církvi? PDS zásadně toho mínění, že příslušnost k náboženskému společenství je soukromou záležitostí. Přesto se tyto údaje vyskytují na kartách pro daň ze mzdy kvůli církevní dani a v početných soukromých školkách, nemocnicích, atd. je podmínkou přijetí do zaměstnání příslušnost k jejich církvi. Měl by to všechno zákon zakázat? V podstatě jsme názoru, že by takové údaje měly být z procesu přijímání do zaměstnání, z posudků a z osvědčení vyloučeny, resp., pokud jde o příslušnost k nějaké církvi nebo náboženské skupině, že jde o soukromou záležitost, do které nikomu nic není. Pochybujeme ale o tom, že zákonný zákaz je zde ten správný prostředek.

Otázka 5:

Četné vědecké studie dosud nemohly prokázat žádná nebezpečí pro zdraví při normálním zacházení s elektromagnetickým zařízením. Přesto vládne v části obyvatelstva z elektrosmogu když ne strach tak velká nejistota, do jisté míry živěná jistými hlasitými zájmovými uskupeními. Vidí vaše strana potřebu něco podniknout v tématu „elektrosmog“ a obecně v otázce reálných a domnělých nebezpečí? Jakou roli přitom hraje – nejen u tématu „elektrosmog“ - účast vědy a výzkumu na straně jedné a občanských iniciativ na straně druhé, a jak by měly být tyto různé pozice navzájem hodnoceny?

CDU: Pod heslem „elektrosmog“ se na téma „účinky elektromagnetických polí“ vede stále více kontroverzních a emocionálních diskusí. Informace v médiích, částečně protichůdné, o možném zdravotním riziku, jehož příčinou mají být mobilní telefony a vysílače signálu, vyvolávají mezi občany rostoucí měrou nejistotu a obavy. Chybí jim informace o vlivu technologie mobilních telefonů na zdraví, o funkci této technologie a právních podmínkách při zřizování vysílačů signálu.

Při vědomí vzrůstající nejistoty na straně jedné a očekávaného zřizování dalších vysílačů v souvislosti s vývojem technologie UMTS na straně druhé považuje CDU politická jednání za potřebná. V návrhu, který je ještě v parlamentu projednáván, navrhuje CDU posílení informací obyvatelstvu, plošná měření imisí a zveřejňování naměřených hodnot, označování mobilů, zapojení obcí do jednání o zřizování vysílačů a především zintenzivnění výzkumu otevřených otázek vlivu nízkofrekvenčně pulzované vysoké frekvence na zdraví, a to obzvláště s ohledem na účinky dlouhodobé. Jsme přesvědčeni, že tímto balíkem opatření z lepších informací pro obyvatelstvo ve spojení s intenzivní účastí vědy a výzkumu a vyšší účastí obcí lze dosáhnout rozumného, všem vyhovujícího řešení.

PDS: Obecně se tématem „elektrosmog“ frakce naší strany ve spolkovém sněmu nezabývala a nezaujala k němu tedy žádné stanovisko. Jiný je ale náš postoj k zařízením, vyvolávaným zařízeními pro mobilní komunikaci. Do dnešního dne není vědecky jednoznačně objasněno, jestli tato elektromagnetická pole neovlivňují zdraví a zda nemohou vést k těžkým nebo i nejtěžším nemocem. Může být pouze vyloučeno, že by při dodržení hodnot stanovených ve spolkovém předpisu o ochraně před imisemi mohlo dojít k tepelnému poškození tkáně. Jiné biologické vlivy zařízení ze zařízení pro mobilní komunikaci nemůže dnes věda ani vyloučit ani jednoznačně dokázat. V září 1999 byl ECOLOG-Institut v Hannoveru pověřen společností T-Mobil, dceřinnou společností německého Telekomu AG, pověřen využití stavu vědeckých znalostí o možných účincích polí mobilní komunikace na zdraví a situaci s ohledem na ochranu zdraví vyhodnotit. Ve své mezitím zveřejněné studii poukázal Institut na četná vědecká upozornění, týkající se ovlivnění zdraví vysokofrekvenčními elektromagnetickými poli, jaká se u mobilní telekomunikace používají a to dokonce při výrazně nižších hodnotách imisí, než které jsou jako hodnoty mezní uvedeny ve spolkovém předpisu o ochraně před imisemi. Že tyto netepelné účinky na lidské zdraví hrozí, potvrdila i spolková vláda: „Studie na pokusných osobách nevylučují, že i při dodržení mezních hodnot 2 Wattů na kilogram může být lidský mozek ovlivněn ve svých fyziologických reakcích. PDS z uvedených důvodů a ve smyslu preventivní péče o ochranu zdraví považuje za nezbytné snížit a nově stanovit hodnoty imisí.“

SPD: Spolková vláda se v prosinci 2001 po rozsáhlé kontrole rozhodla souhlasit s německou komisí pro ochranu před

zářením a zachovat platné maximální hodnoty, uvedené ve Spolkovém zákonu pro ochranu před imisemi. Již při schvalování v roce 1996 probíhala kontroverzní diskuse o možných škodlivých vlivech neionizujícího záření na zdraví. Frakce naší strany ve Spolkovém sněmu se této problematice opakovaně chopila a požaduje, aby právní úprava odpovídala aktuálnímu stavu vědy, ale i principu preventivní ochrany.

Z iniciativy spolkového ministerstva životního prostředí se uskutečnilo fórum občanů o elektrosmogu, na kterém se o jeho riziku diskutovalo. Na poli „elektrosmogu“ probíhá již léta na národní i mezinárodní úrovni intenzivní výzkum. Byla provedena a interdisciplinárně ověřena šetření epidemiologic-

ká, šetření mezi obyvatelstvem, pokusy na zvířatech, buňkách a tkáních. Spolu s prostředky ze tří spolkových ministerstev a provozovatelů zařízení pro mobilní komunikaci máme pro léta 2002 až 2005 k dispozici pro různé směry výzkumu celkem 29 milionů Eur. Je žádoucí najít řešení, které vyhoví oběma požadavkům, t.j. jak využívání zařízení pro mobilní komunikaci, tak minimalizaci zdravotních rizik. Budeme pozorně sledovat, zda se podaří splnit hlavní úkoly jako zintenzivnění výzkumu, zlepšení transparentnosti a informací obyvatelstvu a zda se uskuteční preventivní opatření. Pokud by prováděný výzkum bezpečně potvrdil ohrožení zdraví, budou po dohodě se spolkovou vládou nutná zákonná opatření.

Boj o rozhlednu se „špatnou energií“

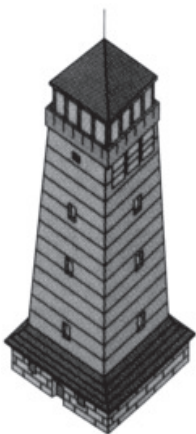
Na Svaté Hoře u Příbrami by měla být postavena rozhledna. Do věci se ovšem vložil měřič špatných energií a záměr strhal, neboť mu virgule sdělila neblahé věci. Nadační fond pro Svatohorské schody a zvelebení okolí se obrátil na Český klub skeptiků, aby se k zamotané cause vyjádřil. Věci se ujal náš odborník na fyzikální faktory, doc. Luděk Pekárek.

Vyjádření k textu podepsanému senzibilem panem Ing. Pavlem Kozákem a nadepsanému „PSYCHOTRONICKÝ PRŮZKUM STAVENIŠTĚ ROZHLEDNY NA SVATÉ HOŘE U PŘÍBRAMI“.

Větší část textu obsahuje úvahy o „energiích, které nelze měřit vědeckými přístroji a které přesto působí na naše tělo, psychiku a prostor, v němž žijeme“. Jde o nepodložená tvrzení, v kterých se autor textu dokonce snaží využívat náboženského citění (což není u psychotroniců obvyklé) k navození strachu z plánované stavby rozhledny. Autor uvádí, že provedl 22. dubna 2000 průzkum, jehož výsledkem bylo nalezení „energetických míst“ či „sílových bodů“, které mají blahodárný vliv zvláště na „citlivé lidi“. Postavení rozhledny nadprůměrnou energii těchto míst podle pana inženýra Kozáka sníží, a oslabí její působení právě v místech, kde stojí kostely.

Mnohoslovné úvahy pana inženýra Pavla Kozáka o narušení energetických vlastností „zkoumaného“ místa postavením rozhledny končí konkrétním závěrem, že poklesnou i komerční přínosy „s postupným úbytkem poutníků, kteří již nebudou na Svaté Hoře nacházet duchovní možnosti a harmonii v takové míře, jako dnes.“ O řešení, které navrhuje, totiž „odsunout rozhlednu na vzdálenost 200 m od vrcholové svatyně“, sám autor „psychotronického průzkumu“ připouští, že by tím rozhledna „ztratila výškovou polohu a tedy i vlastní smysl“.

Autorův „psychotronický průzkum“ provázený úvahami o pozitivní a negativní energii, kterou nelze zjistit přístroji, postrádá jakýkoli reálný podklad. Jak výsledky jeho vlastního „psychotronického průzkumu“, tak i všechny další úvahy jsou jeho výmysly a není možné jim přikládat jakýkoli reálný význam. Tudiž ani jeho velmi srozumitelně formulovaná předpověď o úbytku poutníků po postavení rozhledny nemá jakékoli zdůvodnění.

Psychotronika je nové označení pro parapsychologii. Její zastánci většinou trpí představou, že jsou nadáni mimořádnými současnou vědou nevysvětlenými schopnostmi nacházející pomocí proutku a jiných proutkařských pomůcek nejrůznější předměty. Tuto schopnost se nikomu z nich nepodařilo prokázat, jakmile se podrobili zkoušce podle vědeckých pravidel. Přesto však i ti, kteří se zkoušení podrobili, nadále věří, že reagují na místa (dříve nazývaná patogenní zóny), kde jakési blíže neurčené záření pocházející z hlubin země poškozují zdraví. Někteří k této proutkařské pověře přidávají kladnou a zápornou energii s upozorněním, že nejde o energii známou z fyziky. Vystupování lidí trpících touto iluzí je často velmi suverénní a přesvědčivé, takže jejich tvrzením podlehnou někdy nejen reportéři televize, ale i lidé s racionálním pohledem na svět.

**doc. RNDr. Luděk Pekárek, DrCs.
V Praze dne 3. prosince 2002**

Z dopisu doc. Ludka Pekárka panu Jaroslavovi Štefanovi, předsedovi dozorčí rady Nadačního fondu pro Svatohorské schody a zvelebení okolí.

Vážený pane předsedo

doktor Grygar mne před několika dny požádal, abych odpověděl na dopis, který jste mu koncem července 2002 poslal s žádostí o „radu, jak reagovat na zpátečníky“. O odpověď mne doktor Grygar požádal proto, že zná mé mnohaleté snažení o vyvrácení nesmyslů, které psychotronicí a jim podobní „výzkumníci a vynálezci“ šíří, bohužel zvláště v posledních desetiletích s vydatnou pomocí naší televize a deního tisku.

V příloze najdete moje vyjádření k dvoustránkovému literárnímu dílu pana Ing. Pavla Kozáka. Nevím, do jaké míry se tomuto panu inženýrovi (vysokoškolské vzdělání bohužel vždy nechrání před přijímáním vymyšleností psychotroniců) podařilo poplašit obyvatele Příbrami, ale Vaše poznámka v posledním odstavci dopisu doktorovi Grygarovi o tom, že rozhlednu postavíte, mne přesvědčila, že působení tohoto psychotronika se v daném případě mine účinkem. Myslím, že rozhled po Vašem krásném kraji z vrcholu nové rozhledny vyvolá duševní pohodu i přes snahy pana inženýra budit strach ze „snížené energetické úrovně“ okolních míst.

Ezoterický hochštapler

Vít Matouš (a kolektiv)

Ezoterický polosvět má své figurky nejrůznějšího stří-

hu, podvodníčky a hochštaplery, někdy i mezinárodního věhlasu. O druhou roli se vehementně uchází Albert Ignatěnko. Před časem uvedl www.osud.cz rozhovor

s „akademikem, profesorem, doktorem kosmopsychoneuroergosugestologických věd Albertem O. Ignatěnkem.“ pod názvem „Praha má zlatou auru, je mi tu dobře.“ K článku byl připojen výčet titulů, ocenění a vyznamenání tohoto významného odborníka, převzatý ze stránek www.kosmohumanismus.sk. Jak je to se všemi těmito tituly ve skutečnosti? Řada lidí si dala práci, aby tyto údaje ověřila údaje.

Albert (Oleksyj) Venediktovič Ignatěnko se narodil 4. března 1943 na Ukrajině. Má být údajně viceprezident Všesvětové informační univerzity, prezident Českého oddělení Univerzity, České akademie informaciologie, Mezinárodního dobročinného fondu „Příprava Člověka 21. století“, viceprezident Mezinárodní společnosti Dům Evropy, akademik pěti akademií, doktor filozofie, doktor biologických a energoinformačních věd, profesor.

1. Údaje o Všesvětové informační univerzitě nelze získat, stejně jako o Českém oddělení této univerzity. Tuto instituci nenajdete v žádném seznamu, na internetu, ani nikde jinde.
2. Českou akademii informaciologie rovněž nenajdeme. Jediná zmínka je o ní v knize „Schola vitae“; s adresou, která je shodná s vydavatelstvím Awika, kde tato kniha vyšla.
3. Mezinárodní dobročinný fond „Příprava Člověka 21. století“ je rovněž k nenalezení, stejně tak i Mezinárodní společnost Dům Evropy.
4. A jak je to opravdu se vzděláním A. Ignatěnka? Rozhodně jej nenajdete v seznamu členů jakékoli akreditované akademie, o akademiích věd nemluvě. Není také divu, že se pan akademik o ústavu, kde studoval, nikde nezmiňuje, nenajdeme totiž jedinou vysokou školu či univerzitu, kde by doktorát filozofie získal. Na Slovensku se už pokoušeli v jednom rozhlasovém přenosu získat odpověď na otázku, který senát či vědecká rada jaké akreditované univerzity mu udělila profesorský titul. Odpověď zněla: Vesmírná univerzita v Bruselu.

Cirkusová průprava nese ovoce

Albert Ignatěnko je původně cirkusový iluzionista z Moskvy, který udivoval diváky svou „pryfenomenální pamětí“ na řadě čísel, což je starý trik. James Randi (viz <http://www.randi.org/>) mu odhalil podvody, ještě když Ignatěnko působil v Moskvě, o čemž byl natočen film pod hlavičkou National Geographic a u nás byl uveden na kabelovém kanálu Spektrum. Možná právě proto se A. Ignatěnko přesunul do Prahy. Nebo má v Rusku příliš silnou konkurenci? Zřejmě brzy zjistil, že cokoli esoterické a mystické je dnes v módě, lidé tomu naletí a dají se z toho vytloukat velké peníze. Poznámka o „zlaté auře“ Prahy je více než výmluvná...

Profesor Albert Ignatěnko je prý autorem více než 500 vědeckých publikací a čtyř monografií: „Jak se stát fenoménem?“ – Kyjev 1991, Moskva 1992, Bukurešť 1993. „Abeceda extrasense“ – Luck 1993, Bukurešť 1994, „Zdroje zdraví“ – Luck 1993. „Škola života“ – Praha, 1998.

Plodný autor! Nikde však nenajdeme zmínku o tak pilném autorovi, natož o těchto stovkách „vědeckých“ publikací. Nelze dlouze pochybovat, že ony čtyři knihy, jichž je údajně autorem, je ve skutečnosti kniha jediná. Kdo četl „Schola vitae“, ten mi dá za pravdu, že jde o teze tak známé a omlété, že ani o autorství se nedá mluvit bez uzardění.

O jeho vědecké, veřejné a osvětové činnosti prý vyšlo více než 800 publikací ve světové literatuře a tisku, bylo natočeno 27 vědeckopopulárních filmů. Zúčastnil se více než 70 televizních a rozhlasových pořadů ve 22 státech světa. Albert Ignatěnko je znám jako Člověk Budoucnosti. Tak velikášská a nedoložená tvrzení lze jen milosrdně ponechat bez komentáře.

Za dlouholetou a plodnou práci a za použití netradičních

autorských metodik v oblasti alternativní medicíny (vyznamenání mu údajně předal profesor alternativní medicíny při UNESCO doktor Petr Sacher - Německo) prý byly „profesorovi“ Ignatěnkovi uděleny tituly: Laureát Zlaté medaile a „Nejlepší léčitel Evropy roku 1991“. Jak sdělil stálý představitel ČR při UNESCO, ocenění „Nejlepší léčitel Evropy“ neuděluje UNESCO, rovněž tak neexistuje funkce „profesor alternativní medicíny při UNESCO“. Nedovede si představit, že by UNESCO mohlo oceňovat výsledky v oblasti alternativní medicíny, neboť medicínské vědy spadají v rámci systému OSN do působnosti Mezinárodní organizace zdraví (WHO). Konstatuje, že jména UNESCO zneužívá řada mezinárodních nevládních organizací, a toto je zřejmě jeden z takových případů.

Dalším oceněním má být „Nejlepší léčitel Ruska v zaměření bioenergoterapie a prognózování“ za rok 1998. Nelze ověřit. Mezinárodní informačně ekologický parlament mu prý udělil osobní titul „Veliký magistr Světové vědy a vzdělání“ – Montreal-Moskva, rok 1998. O tomto parlamentu není nikde nejmenší zmínky. Ignatěnko tvrdí, že je laureát „Zlaté medaile Franze Kafky“ - Praha, rok 1999. Jak sdělila Společnost Franze Kafky, mezinárodní literární Cenu Franze Kafky udělila poprvé v roce 2001 americkému spisovateli Philipu Rothovi, druhým laureátem za rok 2002 se stal český spisovatel Ivan Klíma. „Zlatá medaile Franze Kafky“ a podobně nazvaná ocenění nemají se Společností Franze Kafky nic společného. Kdo tedy tuto „medaili“ udělil, není známo. Za tvůrčí osvětovou činnost mu měla být udělena „Zlatá medaile T. G. Masaryka“ – Praha, rok 1999. Není jasné, kdo by tuto medaili mohl udělit. Společnost TGM to rozhodně nebyla, její zástupce tato informace rozhořčila. Byl prý pasován na rytíře Řádu svatého Konstantina Velikého (Praha, rok 2000). „Rytířský řád Sv. Konstantina Velikého“ je spolek, na internetu má své stránky. Nejde o žádnou výběrovou společnost. Jak sdělil zástupce řádu, členem může být každý. Přihlásit se lze i prostřednictvím e-mailu přímo ze stránek společnosti. Kdo je členem a kdo ne je věc důvěrná, a nezveřejňuje se. Ignatěnko se však hohledbá jakýmsi „pasováním“. Prezidentem Slovenské Republiky panem Rudolfem Schusterem byl vyznamenán jeho osobní Pamětní Stříbrnou Medailí – Bratislava, rok 2000 i 2001. Ano, kancelář prezidenta SR potvrdila, že A. Ignatěnkovi byly obě medaile uděleny, ovšem s poznámkou, že jde o pamětní medaili, která není výrazem ocenění jakýchkoli zásluh, ale uděluje se na památku osobám, které se s prezidentem setkaly. Ignatěnko je prý laureát Zlaté medaile Mezinárodního salonu vynálezů v Bruselu „BRUSSELS EUREKA 2000“; za psychoergosugestivní metodiku přípravy profesionálních sportovců. Organizátorům salonu není známo, že by udělili podobnou medaili. Je prý nositel Grand Prix Mezinárodního salonu v Tokiu „WORLD GENIUS CONVENTION 2000“, za realizaci autorského projektu „Utváření Člověka a Kosmohumanistické civilizace Zlatý Věk – ekologie Duše, Země a Kosmu“; a za práci v globální informatizaci – Tokio (Japonsko), Sofia (Bulharsko). Zástupci japonských organizátorů salonu sdělili: vzhledem k tomu, že se Ignatěnko konference ani nezúčastnil, nemohl získat žádnou cenu. Zároveň se po našem dotazu rozhořčili, že kdosi zneužívá jejich jméno, vyžádali si překlad stránek, a zřejmě si to jen tak nedají líbit. Několik let Ignatěnko působil kolem vydavatelství Awika, ve společnosti PhDr. Svatavy Kabošové.

Právě ta by mohla mnohé o A. Ignatěnkovi objasnit. Podle jedné z informací se prý dr. Kabošová vyjádřila, že naletěla podvodníkovi. Bohužel se mi dosud nepodařilo navázat s ní kontakt a tuto informaci ověřit.

Závěr je jasný, všechny tituly jsou vymyšlené. Ignatěnko nemá prý ani maturitu, a ani jediná jím uvedená akademie neexistuje jako seriózní akreditovaná vědecká instituce, mnohdy neexistují vůbec. Ocenění, kterými se honosí neexistují, nebo

ano, ale nikdo mu je neudělil. Ignatěnko je ukázkovým případem, jak s drzostí, neomaleností a stokrát opakovanou lží s neprávem přisvojenými tituly všech možných vědeckých kalibrů lze balamutit lidi. Tento materiál zasíláme všem institucím, o kterých se zde mluví. Je na nich, aby zajistili ochranu svého jména před podvodníky a lháři. A je na nás všech, umožníme-li podobné podvody svou benevolencí a nekritickým myšlením.

Minerály a magie

Bernd Friede

Z němčiny přeložil M. Urban

Krystaly a jiné kameny jsou v ezoterice považovány za léčivé a příznivě ovlivňující dobrý zdravotní stav. Článek nastiňuje historii víry v léčivé kameny, hledá odpověď na otázku, zda je na takzvaných léčivých kamelech něco vědeckého, zkoumá tvrzení moderní terapie drahými kameny a posuzuje, jak vyhoví standardům přírodních věd.

Téměř v každé nákupní zóně, na bleších trzích a v bazarech nabízejí prodávачi ke koupi barevné a dekorativní minerály

Kameny a magie (foto J. Nosek)

a krásné kameny. Mezi kupujícími nejsou jen sběratelé minerálů, nýbrž i lidé, kteří - ovlivnění množstvím článků a inzerátů v knihách a časopisech - těmto barevným a často bizarním krystalům přisuzují léčivý účinek.

Minerály platí ve svém využití jako vysloveně všestranné. Pomáhají údajně při mnoha civilizačních onemocněních, například při alergiích a oslabené imunitě. Navíc mají mírnit účinky škodlivých látek a ozáření a dokonce mají odstraňovat duševní potíže způsobené stresem, strachem, smutkem a konflikty. Ametyst - křemen se stopami železa - má mimo jiné působit při chorobném nechutenství, onemocněních mozku, migréně, křečích, nemocích krve, barvosleposti, smutku a stresu. Zlepšovat mají minerály také energetické klima prostoru.

Vyhledáme-li na internetu informace k heslu 'léčivé kameny' a nahlédneme-li do příslušné literatury, najdeme množství pseudovědeckých a částečně protichůdných informací, které laika dokonale zmatou. Tento článek kromě nástinu historie víry v léčivé kameny dává odpověď na otázku, zda může mít tato víra vědecké opodstatnění.

Co jsou kameny?

Z pohledu vědy představují kameny nebo minerály pevné seskupení nějakého chemického prvku nebo sloučeniny, obvykle anorganické povahy. Jejich atomy zaujímají pevná místa v pravidelné, takzvané krystalové mřížce. Chemické složení minerálů v podstatě určuje jejich stavbu a chemicko-fyzikální vlastnosti, např. rozpustnost, elektrickou vodivost, barevnost, magnetismus nebo tvrdost.

Tvorba krystalů je fascinující, ale není neobvyklá, neboť se vyskytuje v běžném životě: Tak například vzniká kotelní kámen, krystaly soli při odpařování slané vody, ledové krystaly na studeném okně nebo vinný kámen. Za zvláštních podmínek, při vysokém tlaku a vysoké teplotě, určitých koncentracích solí a rychlosti ochlazení, vznikají fascinující, téměř perfektní, na tuny těžké krystaly.

Historie nauky o léčivých kamelech

Víru v domnělé léčivé účinky kamenů lze najít v antice, šest tisíc let staré sumerské písemnosti se zmiňují o léčebném či medicínském využití stejně jako nejstarší medicínský text z Číny, datovaný na dobu asi 3000 let před Kristem. Předpokládá se dokonce ještě starší svědectví rituálního využívání kamenů: Našel se např. krevl v hrobech z mladší doby kamenné. Friebe (1995) se domnívá, že tento kysličník železa měl zemřelému po smrti sloužit jak zdroj krve. Avšak vzhledem k nedostatečným znalostem paleolitických představ o onom světě jde jen o spekulace.

Proč se ale lidé domnívají, že kameny mají léčivou sílu? Přisuzovat minerálům s jejich neobvyklými tvary a zvláštnostmi nadpřirozené vlastnosti, které mají mírnit právě lidské trápení, odpovídá antroposofickému světovému názoru.

Od pradávna znamenaly pro lidi přírodní katastrofy, nemoci a neúroda existenční ohrožení a jen zřídka stačily medicínské a technické znalosti k jejich odvrácení.

Protože znalosti chyběly, měli sloužit k vysvětlení neblahých událostí duchové a démoni a rituály, amulety a zařkávání je měly ukonejšit, zaklínat nebo zapudit. Různé minerály a krystaly přitom měly své pevné místo. Ale na rozdíl od dnešní doby, kdy se kamenům přisuzuje léčivý účinek, měly dříve kameny zahnat duchy a demony, kteří byli příčinou nemocí a i jinak škodili.

S astrologií byla víra v léčivé kameny propojena přírazným vybraného minerálu jako štěstí přinášejícího amuletu příslušnému zvěrokruhu. Jednotnou kombinací určitých minerálů s hvězdnými znameními však v literatuře o léčivých kamelech nelze zjistit.

V křesťanství byl příslušný kámen místo dvanácti zvěrokruhům přiřazen každému z dvanácti apoštolů. I v samotné bibli - vize nebeského Jeruzaléma ve zjevení sv. Jana (Zjevení 10-21) - vystupují léčivé kameny jako znamení božské dokonalosti. Tam zmíněných 12 kamenů se nachází též v císařské

koruně, která (pravděpodobně v roce 962) byla zhotovena pro Otto I.

Dnes jsou jako prameny k terapii pomocí kamenů citovány většinou spisy abatyše a mystičky Hildegardy von Bingen (1098–1179), která své představy formulovala většinou na základě vizí. Působení náboženských entit na fyzické bytí, ve spisech uváděné, zrcadlí středověký koncept jednoty duše a těla. Ve čtvrté knize jejího díla „Physika“ („O kamenech“) čteme: „Bůh vložil do drahokamů zázračnou moc (...). Všechna tato moc je obsažena ve vědomí Boha (...) a pomáhá člověku v jeho tělesných i duchovních životních potřebách (...). Každý kámen má v sobě oheň a vlhkost (...). To slouží člověku jako požeňání a lék (...). Proto drahokamy dábala dnem i nocí děsí a on se jim vyhýbá“ (Riethe 1986). Použití minerálů je u Hildegardy von Bingen spojeno s alchymistickými rituály a magií: Kříž s achátou, se kterým se před spaním projde dům, zahání zloděje. O topasu píše: „Když má někdo horečku, nechť vydlabe topasem v měkkém chlebu tři malé jamky, do nich nalije čisté víno (...) a v něm pozoruje svoji tvář a řekne: Dívám se na sebe jako v zrcadle (...), na které Bože přenes moji horečku“ (Riethe 1986).

I legendární lékař Paracelsus (Philip Aureolus Theophrast Bombast von Hohenheim) převzal v 16. století princip kouzla analogie do svého učení o signaturách: „Bůh vložil ve své nekonečné dobrotivosti a moudrosti do všech látek, do veškerého života zvláštní síly. Aby člověk tyto síly rozpoznal, naznačují mu tvar a barva možné oblasti použití“ (Friebe 1995).

Po tomto historickém exkursu je zřejmé, že nauka o léčivých kamenech spočívá na prastarých magických, resp. vědecky neudržitelných představách. V dnešní ezoterice přežívá jako konglomerát z magie a různých náboženství, spojený s některými mýty, např. astrologií. Pro dosažení dobrého zdravotního stavu se přitom kromě minerálů používá zvuků, vůní a barev. Rádoby vědecké argumenty mají tvrzení o léčivé síle kamenů podepřít.

Milníky historie léčivých kamenů

10 000 před n.l.	Hematit dáván do hrobů
4 000 před n.l.	Sumerské písemnosti obsahují zprávy o kamenech pro léčebné účely
3 000 před n.l.	V první lékařské knize Číny popisuje Shen Nung účinek drahých kamenů.
27–79 n.l.	C. Plinius Secundus st. ve svých více jak 30 knihách své „Nauky o přírodě“ shrnuje a částečně posměšně komentuje ústní podání o magii s domnělými silami minerálů.
1. stol. n.l.	Řecký lékař Dioskurides hodnotí ve své 5. knize z lékařského hlediska 100 drahých kamenů.
7. stol. n.l.	Arabové vytvářejí z medicíny drahých kamenů systém, ve kterém se kromě jejich použití jako talismanů používá i prášek z kamenů.
1035–1123	Benediktín Marbod, biskup z Rennes (Bretaň), píše dílo „Lapidarus“, ve kterém jsou podrobně uvedeny účinky 60 kamenů.
ca 1050	Abatyše a mystička Hildegard von Bingen píše svoji knihu „Physica“.
1996	Vychází „Lexikon léčivých kamenů od Michaela Giengerse.“

Hledejme zdroj té síly

Domnělé účinky krystalů se často odvozují ze zvláštní

„síly“ či „energie“. Abychom mohli prověřit ústřední domněnku nauky o léčivých kamenech, podívejme se nejdříve na atomovou strukturu krystalů.

Podle zákonů termodynamiky je všechno nad (nedosažitelnou) absolutní nulou -273 °C v pohybu. I atomy pevných látek nezůstávají pevně na svých místech, nýbrž vibrují ve svých mřížkách. Tyto vibrace jsou závislé na teplotě a při dosažení určité teploty způsobují roztavení materiálu.

Frekvence vibrační mřížky leží v oblasti THz (tera-hertz 10^{12} kmitů za sekundu), což odpovídá energii několika málo meV (miliielektrovoltů). Energie obyčejného denního světla je v porovnání s tím 1000 krát větší.

Energie, uvolněná chvěním mřížky se označuje s ohledem na dualismus vlnových částic jako fononová energie (Phononenenergie). Fonony a stavební kameny hmoty na sebe komplexním způsobem vzájemně působí, čímž je jejich energie kompenzována. Nic o existenci nějakého „zásobníku síly či energie“ uvnitř krystalu nebo o „tajemných paprscích“ tam nenajdeme.

Co se týče označení kamenů jako léčivých jsou zastánci nauky o těchto kamenech puristé: Jen „pravé“ kameny jsou léčivé. Záhněda (kouřově hnědá odrůda křemene), která vznikla po ozáření obyčejného křemene má právě tak malou léčivou sílu jako citrín (žlutě zbarvená odrůda křemene, která se z části uměle připravuje pálením ametystu) nebo umělý jantar z lisované pryskyřice. Protože tyto kameny jsou hodnoceny nejen jako neúčinné, nýbrž jako dokonce škodlivé, uděluje v Německu spolek „Steinheilkunde e.V.“ pro rozlišení léčivým kamenům značku kvality.

Jednotná je literatura o léčivých kamenech i v názoru na zacházení s nimi: Musí se s nimi zacházet velmi opatrně. Zcela mimo pozornost přitom zůstává otázka původu kamenů z pohledu dodavatelského: Průmyslová těžba pomocí výbušnin je zohledněna právě tak málo jako ruční selekce pomocí kladiva a majzlíku nebo různé čistící a zušlechťovací postupy (používání kyselin, zbarvování), kterými kámen projde než se dostane na prodejní pult.

Nabíjení, vybíjení a negativní energie.

Podle představ terapie drahými kameny jsou krystaly zářiče, které dodávají člověku léčivou nebo pozitivní energii (Labacher 1998). Negativní energii mohou naopak z člověka sejmout. Krystaly jsou přitom považovány za jakousi baterii, která se musí v magicko-iracionálním rituálu vybit a znovu nabít (viz tab. 2).

Nabíjení a vybíjení dle představ nauky o léčivých kamenech

Název minerálu	vybíjení	nabíjení
zlato	tekoucí voda	slunce
diamant	není třeba	není třeba
akvamarín	tekoucí voda	krevel
záhněda	tekoucí voda	křemen
křemen	krevel	slunce
krevel	křemen	křemen
Mondstein	krevel	světlo měsíce
safír	tekoucí voda	mořská sůl
mastek	tekoucí voda	zahrabat do země
magnetovec	krevel	magnet

Většinu minerálů lze prý nabít křemenem (kysličník křemičitý) nebo slunečním světlem po předchozím vybití pod tekoucí vodou nebo pomocí krevelu. Diamant není nutno ani nabít ani vybit. Polední slunce má minerály vybit, proto se pro nabíjení mnohých minerálů doporučuje slunce ranní nebo večerní. Jiný kámen se zase nabíjí světlem měsíce.

V kapitole „Hledejme zdroje té síly“ bylo vysvětleno, že

nějaký ezoterický nebo energetický pól v minerálech nelze vědecky dokázat. Vnější vzhled kamenů však často koresponduje s jeho hodnocením jako léčivého kamene. Bezbarvé krystaly křemene (křišťál horský) proto platí za ty, co člověku dodávají energii. Spadne-li ale takový krystal např. do ledovcového potoka, kde během mnoha let zmatní a zaoblí se, potom tento křemen nestojí jako léčivý kámen za povšimnutí a odpovídající literatura mu také žádný léčivý účinek nepřisuzuje. Veškeré vědecké měřicí metody nicméně dokazují, že se u obou těchto krystalů jedná o stejnou chemickou substanci.

Současný kult léčivých kamenů přináší své plody. (*Jde o situaci v Německu, pozn. editora*) V obchodě jsou k dostání například léčivé kameny pro děti nebo ezoterický léčivý objek pro psy. Zdá se dokonce, že zubní lékaři využívají důvěry svých pacientů a vedle své praxe obchodují s léčivými kameny. Podobně jako je tomu v automobilovém průmyslu, profituje z kultu léčivých kamenů řada výrobců. Ke koupi jsou speciální váčky pro léčivé kameny, řetízky proti stressu, olejčky na ošetřování kamenů, léčivé masážní kamínky, řetízky pro manažery nebo kameny přinášející bohatství (<http://www.europe-one.ch/eliza/methode.html>).

Dostupné je dnes jako služba zákazníkům také internetové poradenství, specializované na léčivé kameny. Specialisté zde nabízejí individuální otestování pro vhodných léčivých kamenů při zohlednění minuty a místa narození zákazníka. Víkendové kurzy za přibližně 200 EUR znamenají pro designované experty v oboru léčivých kamenů docela lukrativní vedlejší příjem.

Jak minerály skutečně působí

Ačkoliv je teorie nauky o léčivých kamenech vědecky naprosto neudržitelná, zaznamenávají léčitelé v tomto směru terapeutické úspěchy. Ty lze ale psychologicky jednoduše vysvětlit: Jak známo, víra podobně jako láska hory přenáší a kdo pevně uvěří na léčivou sílu nějakého kamene, změní tím svůj mentální postoj k vlastnímu trápení. Zvláště při léčbě psychických nemocí působí tato víra spolu s emocemi na změnu tohoto postoje.

Pozorované léčivé účinky, připisované minerálům, jsou tedy čistě subjektivní a opírají se o psychologické efekty, placeboefekt, autosugesci a vyvolání pozitivních asociací. Vlastní léčivý účinek vychází tedy z člověka samotného. Kámen je přitom pouze prostředkem k danému účelu bez přímého léčivého účinku.

V neklidné době s mediální záplavou infomací, stresem, válkami, nemocemi a katastrofami touží člověk po harmonii a klidu. Léčivé kameny přitom mají pomoci. Amulety, trochu magie a rituálů nemusejí být nutně nesmyslné nebo úplně bez účinku, dokáží-li v těle zmobilizovat nevědomý, ale otupělý uzdravující mechanismus. Možná se ti, kteří na léčivé kameny nevěří, zbavují v některých případech kvůli svému smyslu pro realitu možnosti samouzdravení.

Když se tedy někdo cítí určitým kamenem jaksi osloven, nechť neváhá, koupí si ho a těší se z něj – právě tak, jak se člověk těší z krásné kytice nebo teplých slunečních paprsků.

V pyramidách je zvláštní atmosféra

Věra Nosková

Rozhovor s egyptoložkou Hanou Vymazalovou z Egyptologického ústavu AV ČR.

Egyptologie je historická věda, která vzbuzuje pozornost a nadšení laiků. Některé reálie a písemnosti se staly předmětem fantastických fabulací okultně a ezotericky založených jedinců. „Energetické pyramidy“ z nejrůznějších materiálů a v různých velikostech jsou už dlouho známým ezoterickým produktem a byznysem. Jak vnímá egyptoložka, zabývající se navíc tehdejší vědou, takové aktivity a představy? Co lze namítnout na následující představy a tvrzení?

V. N. Kdo stavěl pyramidy? Ve škole nás učili, že otroci. Ezoterici tvrdí, že výrazně jim pomáhali mimozemšťané, člověk prý na to nemohl mít techniku.

H. V. Představa, že pyramidy stavěli otroci je dosud poměrně rozšířená, není však správná. Ve Staré říši, zlatém věku stavění pyramid, se s otroky prakticky nesetkáme (jako součást společnosti jsou zmiňováni maximálně cizí zajatci). Ani ve Střední říši však tato skupina obyvatelstva netvoří základ stavebního týmu.

Obyvatelé Egypta byli zcela podřízeni svému panovníkovi a byli povinni účastnit se veřejně prospěšných prací, kdykoli k tomu byli vy-

zváni. Tyto práce zahrnovaly především budování a udržování zavlažovacího systému, ochranu egyptských hranic, účast na výpravách obchodního i vojenského charakteru, kromě jiného však také účast na stavbě královské hrobky. Egyptské hospodářství bylo v této době skutečně natolik silné, že umožňovalo soustředit velké pracovní i materiální rezervy na zajištění takovéto stavby v období, kdy kvůli záplavě nebylo možné pracovat na polích.

Stavba pyramidy začínala královským příkazem, který určil místo stavby a její rozsah. Zahrmovala hledání a dobývání materiálu na stavbu v lomech na kámen, jeho dopravu po Nilu na vybrané místo, opracování a samotné stavění. Všechny tyto součásti stavby pyramidy vyžadovaly pečlivou a promyšlenou organizaci a využívaly kvalifikované řemeslníky, stejně jako masu nekvalifikovaných dělníků a pomocných pracovníků. Dělníci byli organizováni do skupin, z nichž každá měla svůj přesně stanovený úkol a své dohlázeitele.

Co se týče metody stavění pyramid a manipulace s těžkými břemeny, existuje několik teorií, od využívání různých jednoduchých strojů až po dopravování kamene po rampách. Je třeba si uvědomit, že pyramidy byly stavěny po více než tisíc let a nejenže nebyly všechny stejně velké a neměly stejný sklon, nebyly ani stavěny všechny ze stejného materiálu. Nelze tedy předpokládat, že existovala jedna univerzální metoda stavby pyramid. V každém jednotlivém případě musela být zvolena taková metoda, která nejlépe vyhovovala daným podmínkám, s přihlédnutím na státní rezervy, místo stavby, její velikost a použitý materiál, možnosti jeho získávání, zaopatření dělníků atp.

Stále nové informace získávají egyptologové z archeologického a epigrafického materiálu z výzkumů, jež téměř bez ustání probíhají na pyramidových pohřebištích ze Staré i Střední říše. Výsledky těchto výzkumů nejen svědčí o jednoznačném stáří těchto staveb, ale rovněž vydávají neklamná svědectví o řemeslnících a dělnících, kteří je budovali. Popravdě, ještě jsem

se nesetkala s nikým, kdo by vykopal pozůstatky mimozemšťanů.

V. N. V pyramidách prý existuje zvláštní mystické a tedy i fyzikální a biologické prostředí. Prý i v primitivních modelech maličkých pyramid, udělaných ze špejlí se nabrousí samy od sebe žiletky, nekazí se maso, šíří se odtud do okolí pozitivní energie.

H. N. Tyto teorie jsou, dle mého názoru, nepodložené a neprokázané. Nicméně uvnitř pyramid opravdu panuje zvláštní atmosféra. Jen si to představte – vydýchaný vzduch a desítky namačkaných a upocených turistů ... Žiletku ani syrové maso jsem s sebou bohužel nikdy neměla.

V. N. Ti, kteří pronikli jako první do prostředí hrodek prý brzy poté zemřeli, a občas s sebou „vzali“ i příbuzné. Jak velká je úmrtnost egyptologů? Kolik těch českých zaplatilo brzy po vniknutí do takových prostor životem?

H. V. Úmrtnost egyptologů je přibližně stejná jako u zbytku běžné populace. Čeští vědci otevřeli již mnohou tajuplnou hrobku a ... dosud spokojeně žijí a pracují. Nicméně nelze usnout na vavřínech! Ani egyptolog se nevyhne zápalu plic, zubnímu kazu či rozjetému nákladáku.

V. N. Ezoterici jistě občas oslovují pracovníky Egyptologického ústavu. Na co se ptají? Jak jsou vědci přijímáni a vnímáni? Do jaké míry je jejich posunuté vidění vašeho oboru bizarní, obtěžující?

H. V. Skutečně, čas od času nás oslovují – ať už osobně, či prostřednictvím dopisů – nejrůznější osoby se závatnými teoriemi. Někteří z nich (naštěstí však ne všichni) přicházejí s očekáváním, že „zatuchlí vědci sejmou z očí pásku a pochopí pravdu“. Bývají pak velmi zklamáni, neboť naše práce je založena na zpracovávání dokladů v kontextu, nikoli na jejich přizpůsobování „záhadným pravdám“. Bylo by hezké, kdyby tito lidé také byli ochotni pustit se do diskuse.

Výzkum paranormálních tvrzení

Téma na Sympoziu ECSO 2002

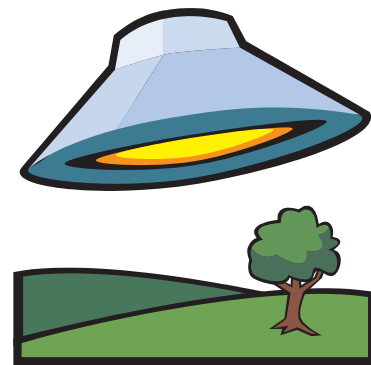
Jiří Grygar

V souvislosti s výročním zasedáním výboru Evropské rady skeptických organizací (ECSO) se péčí německé skeptické společnosti GWUP uskutečnilo v Rosdorfu ve dnech 5.–6. října II. sympozium ECSO, na němž promluvili řečníci k základnímu tématu Symposia: Výzkum paranormálních tvrzení. Hlavním magnetem prvního dne Symposia byl čelný představitel americké skeptické organizace CSICOP Dr. Joe Nickell (USA), který kromě profesionální dráhy v oboru kritického vědeckého myšlení působí též jako úspěšný kouzelník, což mu umožňuje snadněji prohlédnout triky, které používají lidé, tvrdící, že mají nadpřirozené schopnosti.

Uvedl, že skeptici mají naději na věrohodný úspěch, když se vyhnou apriorním prohlášením, že něco není možné, a spíše se snaží uváděné paranormální jevy zkoumat kritickou vědeckou metodou. Pokud je to jen trochu možné, mají proto udávané jevy prozkoumat na místě a pak mohou přijít s kvalifikovaným posudkem. V USA se po léta tvrdilo, že paranormální výzkum v někdejším Sovětském svazu pokročil mnohem dále než v samotných Spojených státech, a že USA v tomto oboru silně zostaly. Ve skutečnosti se jenom využívalo sovětské paranoie s utajováním kde čeho k tomu, aby američtí šarlatáni získávali podporu veřejnosti. Tak se např. tvrdilo, že v ruských pravoslavných chrámech se samovolně kymácejí ikony, zavěšené na zdech. Nickell si vzal sebou do Moskvy kameru a tak se ukázalo, že ikony visí jako přibité, ale kymácejí se sami lidé pod vlivem davové sugesce. Také samovolně plačící ikony byly odhaleny jako primitivní podvod. V USA si nechal už dávno čs. inženýr Karel Drbal patentovat lepenkovou pyramidu, v jejímž vnitřku se údajně samovolně ostří holicí čepelky. Patentovat lze přirozeně téměř cokoli, ale žádný reálný účinek na ostří čepelky nebyl vcelku pochopitelně nikdy prokázán. Zvlášť podezřelá jsou proslulá stigmata některých zbožných věřících na dlaních a na chodidlech, která se začala hojněji vyskytovat počínaje XII. stol. po Kr. Údajné rány po hřebcích byly zprvu vždy kulaté, ale když se zjistilo, že Římané používali hřeby se čtvercovým profilem, změnil se i tvar stigmatických ran! Nickell se snažil sledovat zblízka stigmatizované osoby včetně nedávno kano-

nizovaného Otce Pia. Ten kvůli stigmatům nosil na veřejnosti bezprsté rukavice, takže nebylo možné přímo zkontrolovat, zda jsou pod nimi stigmata, anebo zahojená kůže. Po jeho smrti se ukázalo, že stigmata „zázračně zmizela“, ale skutečnost je zřejmě prozaičtější: Padre Pio žádná spontánní stigmata neměl, ale přivodil si je sám, nebo s něčí pomocí. Není totiž obtížné si lehce naříznout kůži na hřebu ruky a nártu, a vytékající krev rozmazat. Nickell si to ověřil sám na sobě, a pořídil si tak stejná stigmata, jaká měli stigmatizovaní věřící, aniž by ho to zvlášť bolelo či znesnadňovalo chůzi a funkci rukou. Definitivně se o tom přesvědčil v Buffalo, N.Y., kde jistá Lilian Byrnesová mívá stigmata každý první pátek v měsíci a je přitom obdivována místními věřícími při cestě do kostela. Nickell si všiml, že během chůze, kdy ji do kostela doprovázel, čerstvá krev „stigmat“ normálně zasychala jako při běžné ráně. Navíc se mu podařilo potrást si s pí Byrnesovou rukou, takže snadno zjistil, že na vnitřní ploše dlaně žádnou ránu neměla, jenom rozetřenou krev z rány na hřbetě ruky.

Dalším školním případem bylo údajné UFO, které přeletělo v noci nad lesnatou krajinou Západní Virgine a údajně přistálo na jednom kopci. Lidé, kteří tam běželi, viděli podivné stopy v místě údajného přistání a „Zelenou příšeru“ na stromě, jejíž skicu dokonce nakreslili. Ve skutečnosti nad krajinou přeletěl jasný bolid, jehož dráha se pouze promítala na uvedený kopec. Stopy pocházely od nákladního auta, jemuž navíc tekla z karteru olej a ta příšera byl docela obyčejný výr. Autor uzavřel svůj přehled tím, že pořádný skeptik má být pozorný, trpělivý a bedlivě naslou-

chat tomu, co zastánce paranormálního jevu sám říká. Případně ho může požádat, aby celý úkaz dotyčný zastánce sám nafilmoval a čestně prohlásil, že nejde o trik. Pak se vyplatí mít v týmu profesionálního kouzelníka, který ten trik nejspíš odhalí.

Zpráva o činnosti českých skeptiků zaujala

V dalším příspěvku prvního dne jsem referoval o činnosti Sisyfa od jubilejního X. pražského kongresu ECSO v září 2001. Poukázal jsem zejména na to, jak se nedávných povodní u nás snažili zneužít naši domácí šarlatáni jednak k tvrzením, že vše už dávno předpověděli (a nikdo nedbal jejich varování) a jednak k prodeji drahých podvodných „přístrojů“ na vysoušení podmáčených zdí. Zmínil jsem se rovněž o značném mediálním ohlasu letos již počtvrté udělených Bludných balvanů. Popsal jsem rovněž obsah publikací, jež členové Sisyfa připravili pro domácí veřejnost (Věda kontra iracionalita I a II; Akupunktura, mýty a realita; Mýty v zrcadle vědy a fantazie) a jejichž výtisky jsme věnovali knihovně Centra GWUP pro výzkum v Rossdorfu.

Poté následovalo krátké sdělení Dr. Monique Wonnerové z Paříže o nejnovějším vývoji kauzy udělení doktorátu ze sociologie francouzské astroložce Elisabeth Teissierové. Paní Teissierová se nerozpakovala zaútočit proti francouzským skeptikům, kteří ostře kritizovali vedení Sorbonny za tuto mezinárodní ostudu a prohlásila, že skeptici jsou „kulturní talibáni“, a že kritiku od lidí, kteří nejsou astrology, prostě nepřijímá. Její disertace nemá ovšem se sociologií vůbec nic společného; jsou to čiré žvásty o astrologii.

Druhý den Sympozia zahájil svým příspěvkem matematik Jan Willem Nienhuys z Holandska, jenž kritizoval práce, prokazující tzv. efekt Marsu, tj. že lidé výjimečných profesí či vloh se přednostně rodí při určitém postavení Marsu na obloze. Ukázal, jak ze statistických důvodů je údajná korelace pochybná, jelikož střední chyby korelačního koeficientu přesahují případnou korelaci. Autor práce o efektu Marsu se odhodlal k neobvyklému kroku, když za tuto uveřejněnou kritiku dr. Nienhuysa žaloval a chtěl náhradu ve výši 25 tis. dolarů. Se žalobou však u soudu neuspěl a musel navíc sám uhradit všechny soudní výlohy. Jinou podporou pro šarlatány je jistá California University of Liberal Physicians, která vydává doktorské diplomy beze zkoušek, jen za tučný poplatek od uchazeče. Takto promovaní léčitelé pak mohou snadno účtovat vyšší taxy od naivních pacientů. Ve Francii si zase nechal patentovat jistý šarlatán letadlo, na jehož palubě byl údajně schopen ucítit ložisko ropy pod povrchem terénu – a stát to málem začal oficiálně používat při průzkumných pracích namísto vrtů. Autor též poukázal na nesmyslnost případů údajného samovznícení člověka a jeho shoření na prach, jak o tom u nás svého času psával proslulý MUDr. Ludvík Souček. Existuje však i povídka C. Dickense, která něco podobného líčí velmi sugestivně, prý na základě novinové zprávy z Essexu. Tehdy se věřilo, že k samovznícení může dojít u notorických opilců, v jejichž vnitřnostech prostě

vzplanou páry alkoholu. S tím však nepochodili v případě ohořelé mrtvoly šlechtičny-abstinentky z Verony, která šla 14. 3. 1733 pozdě nad ráno spát a dopoledne ji našla komorná ohořelou v židli vedle postele, přičemž spálená hlava se propadla na zem mezi ne zcela spálené dolní končetiny. Autor uvádí, že zřejmou příčinou ohoření byl masivní infarkt, kdy umírající ženě vypadla z rukou olejová lampa a stala se příčinou ohoření. Náhlá smrt může být velmi snadno příčinou uhoření či ohoření zvláště pak u kuřáků.

Němečtí skeptici z Würzburgu R. Wolf a J. Bergmann referovali o svých pokusech z počátku 90. let minulého století, kdy testovali údajné schopnosti nalézt vodu, ukryté drahokamy nebo silová vedení pomocí virgule. Výsledek byl zcela ve shodě s náhodným rozložením souhlasu pro všechny testované proutkaře, takže žádná taková schopnost se k údivu samotných proutkařů nepotvrdila. Podobně dopadly pokusy se zjišťováním výskytu magnetu pod neprůhlednými dřevěnými krabičkami s rakouským proutkařem H. Lugingerem. Luginger proto začal tvrdit, že když je krabičkou magnet přikrýván, dochází k „magnetické kontaminaci“ dřevěné krabičky. Dalí mu proto nový úkol vyhledat 15 „kontaminovaných“ krabiček v porovnání s 15 „nekontaminovanými“ a ve shodě s náhodným očekáváním určil správně právě polovinu případů. Takové testy jsou velmi přesvědčivé, ale je třeba tomu věnovat pečlivou přípravu a zejména ohlídat všemožné úskoky, které přitom šarlatáni bezostyšně zkoušejí. Dnes už mají němečtí skeptici z organizace GWUP takové renomé, že šarlatáni rovnou odmítají podrobit se testům, pokud je organizuje člen GWUP. Proto je pro publicitu lepší, když samotný test provádějí poučení novináři sami a výsledky pak zveřejní. V závěru svého vystoupení upozornili na to, že Universita v Nice nabízí studentům kurs skeptické metody a zásluhou prof. Henriho Brocha udržuje kvalitní WWW stránky SOS (Save Our Science): <http://www.unice.fr/zetetics/> Zde také najdete podmínky už patnáct let vypsané ceny 200 tisíc euro (!) za důkaz paranormálních jevů, předvedený na půdě příslušné univerzitní laboratoře. V dalších příspěvcích se Dr. M. Mahner (tajemník GWUP) a T. Trachet (Belgie) věnovali rozlišení termínů věda, pseudověda, paravěda a protověda, a prezident ECSO Amardeo Sarma (Německo) obecnému návodu, jak by měli skeptici zacházet s problematikou na samém pokraji vědy. Sem patří například parapsychologie, kterou charakterizoval jako „velmi pokročilou pavědu“. Skeptici by se neměli pouštět do analýzy vyložené politických záležitostí, do otázek náboženství (s výjimkou sekt), ale ani do scientologie, jejíž zastánci mají dost prostředků na nekonečné soudní procesy. Skeptici by měli zkoumat kritickou metodou vše, co je takovému zkoumání přístupné, rozšiřovat a popularizovat kritické vědecké myšlení i vědecké vzdělávání, a snažit se poskytovat odbornou pomoc všude, kde je k tomu příležitost. Ve všeobecné rozpravě poukázali diskutující na to, že sdělovací prostředky se soustřeďují na tři veřejné zájmy: zdraví, sex a náboženství. Ne náhodou se různí věštcí věnují s takovým úspěchem předpovědím o zdraví a nemoci, lásce a penězích. Skeptici mají též blízko k organizacím na ochranu spotřebitele před podvodnými a neúčinnými výrobky a službami. Při všech svých aktivitách je velmi potřebná výměna informací mezi skeptiky různých států, což vyžaduje společný jazyk (angličtina, němčina, francouzština) a společnou webovou stránku resp. tištěný Bulletin. Bylo by ve výhledu dobré sestavit evropskou kartotéku expertů pro jednotlivé záležitosti, neboť hodně práce se už vykonalo, ale málo o tom navzájem víme. Pro úplnost uvádím ještě adresu webové stránky ECSO, na níž jsou archivovány údaje o již uskutečněných akcích, ale též umístěny zprávy o přípravě budoucích kongresů, symposií a seminářů: www.ecso.org.

Aby dítě nebylo roztřesené a slepice líp nesla

Malé děti vylézají nebo vypadávají z lůžek, přecházejí do postelí rodičů či sourozenců, spí na zemi mimo tuto zónu nebo jsou přitisknuty v roztočivých polohách na mříže postýlek, v noci sebou hází, dlouhé hodiny

pláčí a křičí, neklidně spí, mají noční děsy a často se probouzejí, projevuje se nechutenství, nervozita a neklid...

Takto, a ještě mnohem více a lépe, straší ve svém prospěku firma Depolar nešťastníky, kteří pořád ještě váhají, a nekoupili si její přístroj či tvar pro likvidaci škodlivých vlivů a geonómálií. Hned první věta v prospěku je perla, kterou si vychutnají nejen astrofyzici:

Profesor Lotz na Vysoké škole stavebnictví v Bierbachu tvrdí, že: Životní prostředí je vloženo do zářivého

pole, tvořeného zářením Země a kosmu, Slunce, Měsíce, hvězdného a výškového záření i mimogalaktického mikrovlnného záření a zemského neutronového záření.

Firma Depolar vyvinula také Depolarizátor – Depolar MK. O něm se v prospěku píše:

Bylo sestrojeno elektro-psychotronické zařízení, depolarizátor s názvem Depolar MK, který se chová jako anténní jmač energetického kladného vesmírného záření a touto jmanou inergií mění pozitivně rozloženou záporných vyzářování geopatogenních zón. Lidově řečeno, umí získat kladnou léčivou energii z vesmíru, která se moduluje na elektrickou frekvenci a je rozváděna po všech pospojovaných kovech do určeného prostoru. Tato plusová energie sbírá zápornou patogenitu do kovu, odkud je již směs energií (+) a (-) odváděna vodiči do země. Prostor se vyčistí a naopak po dvou hodinách se naplní kladnou energií, která působí velice příznivě na živé organismy.

Člen předsednictva Sisyfos, matematik Čeněk Zlatník se ocitl v prostoru obchodního domu Tesco na Národní třídě právě ve chvíli, kdy byl místním rozhlasem výrobek Depolar propagován, neboť se zde prodává. Napsal vedení tohoto podniku skeptické stanovisko k podvodnému výrobku.

Je to hustý

nová kniha Věry Noskové

Je to hustý je lehce provokativní název knížky, kterou napsala, a před koncem roku 2002 vydala vlastním nákladem Věra Nosková. Sarkastické a rozverně texty jsou postaveny na slovní a situační komice, jejich humor osciluje od úsměvu – Smích pod ženskými čely, přes sebeironii – Dřeváky klapal

lesní vlak, až k výsměchu – Proč chceme bulvár?

Titul knihy je totožný s názvem jednoho fejetonu, který mapuje slovník dnešní mládeže. Tématicky by se dalo oněch 28 útvarů rozdělit na texty mapující komerční média, druhá část souzní s autorčiným skeptickým a panoptikálním viděním ezoterické scény. Zbývá třetina je pestrá, obsahuje mimo jiné pět autobiografických povídek. Více než polovina textů vyšla jako fejetony v tištěných novinách nebo v elektronické verzi na Neviditelném psu.

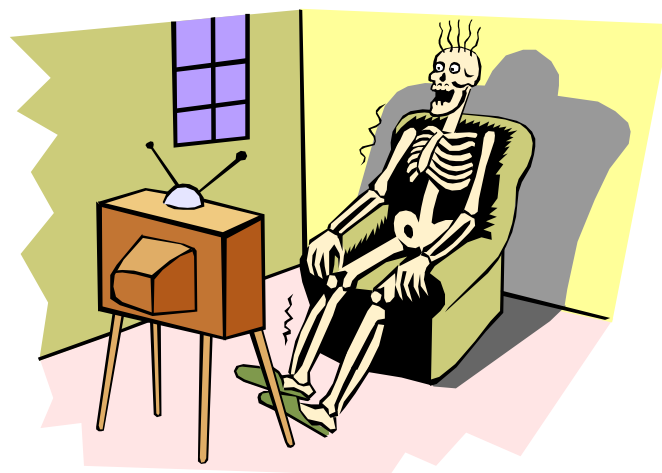
Knížka má 126 stran, její velkoobchodní cena je 78 korun, a je za tuto částku k dispozici u autorky. V knihkupectví stojí od 120–145 korun. Skeptici, kteří jsou vzdáleni Praze a nenavštěvují přednášky, kde bude kniha až do vyprodání ke koupě, si o ni mohou napsat elektronicky: e-mail lano@centrum.cz nebo na fyzickou adresu: Věra Nosková, U Studánky 18, Praha 7, 170 00.

Ukázka z knihy Je to hustý: Drsná obrazovka

Ten den se mi v práci nedařilo, a když jsem se doma přezula do pantoflí, měla jsem jediné přání. Zapomenout na zažité, ocitnout se v jiném světě, nevnímat nejrady ani sama sebe. Mohla bych si pustit třeba B moll od Čajkovského, navrhuji si, jenže by mi rozbouřil emoce, a tím by mě jedinec dorazil. Mohla bych jít na procházku. Ale jsem ráda, že jsem konečně doma, ve svém doupěti, v hnízdě, kam za mnou nikdo nepronikne. Lenoška rozevívá konejšivou náruč. Zapadám do ní, a myslím hořce na falešnou kolegyni a na šikanující šéfkou. Sním o tom, že dám výpověď, žeru se. Naproti mně se černá obrazovka televizoru. Vstanu a utřu ji prachovkou. Její čern je tajemná, vyzývavá. Copak tam dávají? zaberu konečně. Určitě nějakou blbost, říkám si preventivně. Konečně podlehám a tisknu červené tlačítko na ovladači.

Na obrazovce se objevuje pěkný mužský a odjišťuje ruční granát, v tváři výraz: vidím mamuta! Klik: Další tlačítko mi otevře svět, kde si dva chlapi otloukají hlavy o nábytek jak kokosové ořechy. Klik. Brzdy skřípou a mačká se plech, auta se obracejí na střechu a okamžitě vybuchují – automobilová honička zločinců. Klap: Konečně trochu lidského slova: Ale já tě miluju! řve mladík na vyděšenou blondýnku. Co tak zhurta, chlapče? ptám se znepokojeně a hned se dočkám odpovědi. Krasavec přistupuje k milované a ze žárlivosti ji škrtí. Nečekám na dokonání trestného činu, a přepínám.

Podmořský svět. Našla jsem co jsem hledala! Přináším si k televizi kávu a zatímco se mi v duši rozlévá radostné

očekávání, z pravého dolního rohu obrazovky se vynořuje žralok, a úhlopříčně proti němu klesá potápěč. Dochází k boji na život a na smrt, zdá se, že to odnese noha.

Na dalším kanále je lední hokej. Chlapci jaksi suroví. Přepínám na kanál romantických telenovel. Tys mě zradila! křičí Chuan, a Conchita bulí, máchá rukama a zalývá se: odpusť mi, odpusť mi, ježíšimarijá.

Co jste se všichni zbláznili - říkám televizním hrdinům a tvůrcům přepjatých příběhů nacucaných krví, emocemi a sexem jak mořská houba a představuju si jejich odpověď: *Milá paní, život většiny lidí jsou chudé na silné zážitky, na dramatické situace. Dodáváme vám je bezpečně zarámované obrazovkou. Užijete si řevu i vražd, boniček a katastrof, stoupne vám opojně adrenalin a přitom vám osobně nikdo nezkrvíví vlasek na hlavě.*

Mají pravdu. Vždyť já jsem například neviděla v reálu víc násilí než poutivou českou facku, výprask bráchovi a synovi na zadek, a vyřvávání opilců s následnou strkanicí. Dvakrát jsem držela slepici na špalku, když jí babička sekala hlavu. Jednou jsem šla po kolejíčkách, a málem mě zajel vlak. Ale všechno dobře dopadlo. Ostatně jen škarohlíd – ignorant si nevšimne, že v našem poklidném koutě světa dopadne, ovšemže nikoli optikou slepic na špalku, naprostá většina věcí dobře. Patřím mezi skromné, kterým tyto neatraktivní násilnosti v bezprostředním okolí stačí. Navíc je doplňují neveselé příběhy, psychická trápení a nemoci. To je velký nářez, ale není pro obrazovku dost atraktivní.

Přejíždím ještě chvíli televizní kanály, a uvědomuju si, že když spatřím pistoli v ruce, výbuch, řev prchajících, hořící auta, přeskoky ze střechy na střechu, nudím se až k otrávenosti.

Konečně! Mám to! Na obrazovce poskakuje veverka a sbírá oříšky. S napětím ji sleduji, fandím, cítím s ní. Té práce malých tlapek a drobného tělíčka než se zásobí dostatečně na zimu! Nevinná, sladká televizní hrdinka! Pořad bohužel brzy končí, a přebarvená reklama mi začala s pitvořením nabízet co nechci. Vzpomněla jsem si, že veverky existují i v reálném světě a vyběhla jsem z domu.

V blízké Stromovce tékala jedna zrzka po kmeni akátu. S údivem jsem zjistila, že vydává jemné prsní vrkání. Listy stromů prosvětovaly šikmé paprsky, dlouhé stíny šrafovaly cesty, svět byl skvostný, velký, voňavý a měl hloubku a výšku o které se obrazovce ani nezdá. Toulala jsem se parkem až do setmění a napadaly mě laskavé myšlenky. Doma jsem pak přes televizi přehodila plachtu jako přes mrtvého. Sama jsem naopak ožila. Nalila jsem si na počest vlhého letního večera panáka a nakonec jsem si troufla i na B moll.

Lázně bez doteku

Převzato z přílohy

Hospodářských novin Investice z 11. 12. 2002

Americké lázeňské komplexy zkoušejí nový trik. Spirituální, východní styl „minimalistických masáží“.

Jak zaujmout? Všim východním.

K čemu bezdotyková léčba? V nesmírně široké konkurenci mají lázně velký problém nějak vyčnívat z davu. Klasické masáže totiž pro hosty ztrácejí na přitažlivosti, neboť už nemohou ničím překvapit. Naopak bezdotykové masáže, kladoucí velký důraz na vůně a auru, přitahují i mladší generace, které znovuobjevily meditaci a všechny věci nasáklé Východem. A navíc, jak říkají zástupci lázní, spousta stresovaných zákazníků už je ochotna zaplatit třeba jen za chvíli ticha a klidu K čemu bezdotyková léčba? V nesmírně široké kon-

kurenci mají lázně velký problém nějak vyčnívat z davu. Klasické masáže totiž pro hosty ztrácejí na přitažlivosti, neboť už nemohou ničím překvapit. Naopak bezdotykové masáže, kladoucí velký důraz na vůně a auru, přitahují i mladší generace, které znovuobjevily meditaci a všechny věci nasáklé Východem. Dalším důvodem, proč lázně přicházejí s novými druhy kůr, jsou peníze. Ať se to „pacientům“ líbí, nebo ne, terapie, která nevyžaduje školeného odborníka, je pro provozovatele levnější (ne tak pro zákazníky).

„Je to velmi jednoduché,“ říká Cynthia Youngová ředitelka lázně Carmel-by-thea-Sea. Léčba zahrnuje kapání deseti druhů horkého oleje na tělo zákazníka, po čemž místo standardní masáže následuje horký zábal. Cena: 200 USD za 40 minut. Skoro dvakrát tolik co klasická masáž. Zákaznice Stacy Shawová se ve svých oblíbených denních lázní přihlásila na podobnou kůru horkým olejem. Skončila s popáleninami mezi očima. Třicet minut procedury ayurvedic za 120 USD spočívalo v tom, že ji „masér“ kapal horký olej na „třetí oko“ na čele. Nakonec prosila o slitování.

Hosté Spa 500 v Little Silveru (New Jersey) si teď mohou poležet v takzvaném Stroji času, zatímco se kolem nich rozsvěcuje a zhasíná na 1200 malinkých světýlek. Majitel lázní tvrdí, že to povzbuzuje červené krvinky a snižuje biologický věk. A bezdotyková masáž aury v Canyon Ranchi má za cíl vybalancovat energetické pole lidského těla a zmírnit úzkost, chronickou nadváhu a stres, tvrdí lázně.

Další populární záležitostí je Reiki. Ruce „zkušeného mistra“ se vznášejí nad vaším tělem a přenášejí léčivou energii do problematických míst. „Nedokážete, že to funguje,“ říká o svém zážitku konzultantka z Mooresville. „Platíte hlavně za náladu, kterou vám to navodí.“

Karel Gott odpovídá na dotazy redakce Lidových novin

(výňatky z rozhovoru uveřejněného

26. 10. 2002 v příloze LN, s. 17–18)

LN: Proč myslíte, že katastrof po světě stále přibývá?

KG: Bylo by pohodlné věřit, že za to lidstvo nemůže, ale pravděpodobnější je, že jsme si tyto katastrofy přivolali sami. Na naší planetě přibývají geofyzikální anomálie, které způsobuje lidstvo. Ztenčování ozónové vrstvy, postupné změny úhlu vychýlení zemské osy. Vibrace Země spojené s vibracemi živých organismů se zvýšila ze sedmi kmitů za vteřinu na jedenáct. Změnilo se magnetické pole, což způsobilo například výbuchy vulkánů pod ledy a došlo k odtržení části pokrývky Antarktidy o ploše tisíc kilometrů čtverečních.

LN: Ovšem povodně doprovázejí lidstvo od nepaměti.
KG: Jistě, ale dnes k tomu přistupuje řada dalších vysvětlení. Někteří myslitelé tvrdí, že na zemi existuje duchovní nerovnováha. Naše planeta se asi bude probouzet k novému životu a materialistická filosofie „mít“ ustoupí ve prospěch duchovního „být“. Existují i názory, které tvrdí, že negativní myšlenkové impulsy lze rozšiřovat uměle. Ty někoho zasáhnou více, někoho méně. A právě voda má v tomto směru schopnost působit blahodárně, čistí a odnáší nánosy hrubých vibrací. Říká se, že planeta je fyzicky zraněná, ale nejenom to, její energie je oslabená i psychicky.

LN: Co se dá zpochybnit u přírodní katastrofy?

KG: Stojí za povšimnutí, že velmocí disponují ohromující technikou, která je schopna svým vlivem ovládat fyzické procesy v přírodě, tedy ovládat i počasí.

LN: Jestli tomu dobře rozumím, domníváte se, že některé změny klimatu a počasí jsou vyvolány uměle za účelem další manipulace s lidstvem?

KG: Ne, pouze si dávám do souvislosti některé údaje. Například americký Projekt Alternativa 1 plánoval pomocí jaderných zařízení vytvoření otvorů ve stratosféře, které by způsobily ochlazení a vyčištění zemské atmosféry. Nebo vládní projekt HAARP, což je základna na Aljašce tři sta kilometrů od Anchorage, kde je umístěn doslova gigantický les antén, zahrnující šest set křížových dipólů a vysokofrekvenčních vysílačů, supervýkonných transponderů. Tato zařízení vysílají energii, která může způsobovat zahřívání atmosféry a radikální změny počasí, dokonce ho určovat na týdny dopředu. A přes ionosféru vysílat signály, které mohou ovlivnit psychiku lidí. Dokážou na zemi způsobit vedra, sucha, zavalit ji mraky, které ve vybraných lokalitách rozpoutají povodně. Takže budoucí slogan „poručíme větru, dešti“ už se naplnil, ale pochopitelně v té vyspělejší části světa.

LN: Uvažujete o tom, že psychika lidí je uměle ovlivňovaná v masovém měřítku. Není to jenom efektní spekulace? Čemu by podle vás tyto praktiky sloužily?

KG: Vždyť to není vůbec nic nového. Již za studené války měly obě strany k dispozici špičkovou techniku a praktiky, jak udržovat pořádek, paralyzovat nepohodlné osoby, zinscenovat nepokoje, jak je potlačit. Existuje řada způsobů - elektromagnetické vlnění, hypnotická sugesce, drogy, implantované mikročipů v bezvědomí, genetické experimenty. A konečně i vymývání mozku.

Skeptik Martin Bloch napsal Karlovi Gottovi

Info@Gott.cz

Slovník Mistrů,

kromě Vašeho zpěvu mě zaujalo též Vaše prohlášení v příloze Lidových novin ze dne 26. října 2002:

„Vibrace Země spojené s vibracemi živých organismů se zvýšila ze sedmi kmitů za vteřinu na jedenáct“. Vzhledem k závažnosti tohoto tvrzení si Vás dovoluji požádat o sdělení ze kterých pramenů jste tyto informace čerpal. V případě, že se jedná o výsledky Vašich vlastních měření uveďte, prosím, podrobnosti o měřicí metodě, abychom mohli měření co nejpřesněji zopakovat.

*S pozdravem ing. Martin Bloch, CSc.
Fakulta elektrotechnická ČVUT*

(Tento dopis byl odeslán 1. 11. 2002 a dosud napjatě čekáme odpověď.)

I dnešním mocným radí „rasputinové“

Převzato z Hospodářských novin ze dne 11. 12.

Je to bioelektrický ochranný štít, co chrání Cherie Blairovou před zářením mobilního telefonu. A je to její manžel, britský premiér, koho v rámci „ceremonie znovuzrození“ Cherie nutí mazat se v mexické pyramidě bahnem z džungle a skandovat modlitky starých Mayů. Takovým věcem a činům se Chaerie oddává díky své poradkyni pro životní styl a bývalé modelce (nahore bez) Carole Caplinové.

(Protože jsou HN deník sledující hlavně ekonomiku a politiku, zbytek článku se zabývá finančními aktivitami první dámy na hranici zákona. Naštěstí Británie je stále ještě zemí, kde se téměř nic neututlá, a v níž je ostudné podvádět. Je otázkou, jestli je stejně ostudné poslouchat novodovou „rasputinovou“, dámu z polosvěta, a dělat z manžela komického „indiána“ obaleného bahnem, a vzývajícího exotické bohy. (Pozn. editorky V.N.)

Fejeton

Střihneme si převtělení?

Věra Nosková

Do televizního studia Sauna v budově Primy mě odvedli jako první, a poučili mě, že tam budu jako jediná sedět od začátku do konce, abych všechno viděla, slyšela, zažila, a mohla se k tomu skepticky vyjadřovat.

Zařvala znělka, a do studia vešla starší paní v šedých, tesilových časech. Její příběh byl prostinký. Dvakrát se jí zdál kostýmní historický sen, a ona si vzala do hlavy, že v těch snech navštívila některé ze svých převtělení. Moderátor na to přistoupil, a hráli pro sebe i pro diváky u obrazovek hru, že o smysluplnosti a informační hodnotě těch snů není pochyb. Paní začala líčit jakousi verandu a schůdky, popisovala vydrolenost jednoho z nich, a moderátor se tvářil empaticky a nadšeně. Ubíhaly minuty, a vydrolenost onoho schůdku pořad ještě nebyla uspokojivě popsána. Stará paní se jednoduše dostala do blábolivé smyčky. Další reinkarnovaní stěželi zakrývali nudu.

Paní ve fialovém měla příběhy svých minulých životů pochmurné, morbidní a zamotané. K víře v reinkarnaci ji prý přiměl chlapík, s nímž chodila na kulečnick. „Jednou se mě ptal na vztah mezi námi, až jsme náhle bydleli někde v Peru a on zabíjel lidi, byl nájemnej vrah, a mně se to nelíbilo, tak jsem ho zabila, a měsíc na to jsem zabila sama sebe,“ shrábla do jedné věty rabijácký, ale poněkud nesrozumitelný příběh.

Jak se od pražského kulečníku ocitli ti dva v Peru, dáma nevyšvětila, ale budiž, televizní čas je drahý, a vyžaduje zkratky, štky a clipy.

Moderátora zajímal způsob sebevraždy. „Píchla jsem se nožem pod žebra,“ vysvětlila fialová. S moderátorem se pak dobrali následků onoho bodnutí, dámě v tom místě občas píchá dodnes, ale prý jinak, než klasicky.

Její synek se ostýchavě usmál, když konečně přišla řada na něj. Ukázalo se, že adolescent na první pohled kypící zdravím, má astma.

„Zkoušela jsem mu oauditovat astmatický záchvaty,“ zamlela převtělovačka. Audit je revize účtů, účetnictví, uvědomila jsem si. Ničemu jsem už nerozuměla. Ale chlapec nám vysvětlil, že ho máti ponořila do jednoho z minulých životů, a on v něm byl anglický baron, který se choval k poddaným hezky. Soused mu prý záviděl vzkvétající panství, a tak ho vyzval na souboj. Píchnul chlapce-barona pod žebra, a od té doby má astma.

Matka se synkem ovšem vzápětí přitvrdili. Přiznali, že se v minulých životech mockrát potkali, a šli si vždy po krku. V jednom případě byl synek loupeživý rytíř, a svou budoucí matku znásilnil.

Po této závažné informaci se začali všichni delikátně chichotat.

„Hlavní je, že se v tomhle životě nedá nic z minula zazlívat,“ liboval si chlapec. „Mamka mi to nevyčítá,“ dodal vděčně, a podíval se kdysi znásilněnou s čerstvě naskočeným ruměncem.

Freude, Freude! Vykřikla jsem v duchu. Omlouvám se ti za mě, kdysi značné, pochybnosti o oidopovském komplexu. Teď bys měl radost!

Nakonec se ukázalo, že k fialové převtělovačce si „chodí lidi o pomoc“, jak kostrbatě vyjádřila, ale jiní se jí zase bojí, protože má „tyhle schopnosti“.

Posedávala jsem neklidně, vrtěla jsem nevěřičně hlavou, a skepticky se usmívala s nadějí, že si toho všimne alespoň kamera. To proto, že už uběhla půlhodina a nikdo se na mě nepodíval, nikdo se mě na nic neptal, seděla jsem tam jako tvrdé y, plná hravých nápadů a nezvladatelných ironií, v hlavě se mi tísnily prostořeké poznámky a smích, ale jak je ventilovat?

Vešla dáma, která se nám, než začalo natáčení, svěřila, že je zaměstnankyně krematoria, a protože prý je dobré médium, předává od nebožtíků vzkazy pozůstalým. Před kamerou se kupodivu o svém bizarním džobu nezmínila, ale rozvinula s vedle sedícím manželem příběhy minulých životů. Také tahle dvojice se vraždila, kdykoliv se potkala. V současném životě si to jeden čas nedokázali odpuště, a tak se rozvedli, ale médium po deseti letech iniciovalo odpuštění a novou svatbu. Do panoptikálních rozhovorů vstupovaly další osoby. Do řeči jsem jim skočit nemohla, protože moderátor si k nim vždy přistrčil překocenu štoudev, a zblízka je zpovídal, a nahrával jim. Byl to vždy důvěrný taneček těch dvou, ostatní byli ze hry.

Co kdybych vstala, a normálně odešla, napadlo mě, když tu se náhle ozval výkřik STOP! „Honzo, takhle to dál nejde, na co tu máš paní Noskovou?!“ zavýčítala produkční, která se dosud schovávala za kamerami.

A tak jsem se dostala konečně ke slovu. Jen jednou, krátce a nedostatečně ve srovnání s tím, čím má mysl přetékala.

Od té doby ale potkávám spřízněnce, kteří mi v obchodech, v kancelářích, či na ulici říkají: To jste jim to nandala! Ještě že jste tam byla - už jsem si myslel, že se všichni zbláznili! Co to bylo za lidi? Jak můžou z obrazovky říkat takové voloviny? Je mi od té doby veseleji. Vidím, že i tak zvaní „lidé z ulice“ mají dost rozumu, a že skeptik všude bratry má. Nejsme sami, věřte mi.

Přednášky cyklu Věda kontra iracionalita:

Konají se tradičně v budově Akademie věd na Národní třídě v Praze, a to v místnosti 206 od 17 hod.. Po přednáškách následuje diskuze.

16. 1. 2003 - **Historická fakta o Starém Egyptě** – egyptoložka Mgr. Hana Vymazalová; **Racionalita antického Řecka** – RNDr. Peter Zamarovský, CSc.

20. 2. 2003 - **Program genových terapií naráží na iracionální obavy** – prof. Jiří Paleček + RNDr. Jan Kovář

20. 3. 2003 - **Nezastupitelnost Akademie věd, problémy a úspěchy české vědy** – Doc. Helena Illnerová, předsedkyně AV ČR; **Problematika financování české vědy** – prof. Jan Syka

17. 4. 2003 - **Jak pracuje zdravý a nemocný mozek s informacemi** – MUDr. Jiří Horáček

Potřeba mýtů a rituálů

15. 5. 2003 - **Přitažlivost víry v reinkarnaci a zážitek blízkosti smrti** – Věra Nosková

Druhá přednáška na příbuzné téma zatím neupřesněna

Zpráva od našeho člena, televizního redaktora

Vladimíra Kunze:

Od 2. ledna 2003 se popularizační pořad Vědník mění na Popularis a týdeník (!) Bude k vidění každý čtvrtek v 17,30 na ČT 2. Budeme se snažit přinášet a uvádět na pravou míru i kontroverzní témata z oblasti pavědy – jde například o tak zvanou volnou energii, kvantový motor, apod..

Oznámení předsedkyně Věry Noskové:

Protože naše občanské sdružení nemá své prostory nebo kancelář, budu se setkávat s členy klubu - zájemci o osobní kontakt každé **druhé pondělí v měsíci od 17.30 – 19.30 hod.** (10. února, 10. března, 7. dubna, 12. května...) v restauraci Královská obora, v ulici Nad Královskou oborou čp. 31. Nejbližší tramvajová zastávka je Letenské náměstí, přes jezdí tramvaje číslo: 1, 25, 26 a 8. Restaurace je v ulici přiléhající Stromovce.

☒ Zpravodaj SISYFOS – neperiodický bulletin občanského sdružení Sisyfos – Českého klubu skeptiků, člena evropského sdružení ECSO (European Council of Skeptical Organizations) a světového sdružení CSICOP (Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal). Zapsán do evidence periodického tisku MKČR pod číslem **MKČR E 11208**.

☒ Kontaktní adresa Českého klubu skeptiků:

Ing. Olga Kraciková, Haštalská 27, 110 00 Praha 1,

tel.: +420 224 826 691, e-mail: olgakracikova@email.cz

Běžný účet u České spořitelny, Praha 2, číslo 9161329, kód banky 0800.

Adresa na internetu: <http://www.sisyfos.cz>.

☒ Zpravodaj SISYFOS, číslo 4/2002 – vyšlo v prosinci 2002. Připravila Věra Nosková. Redakční rada: Ing. Olga Kraciková, prof. Jiří Heřt a doc. Čeněk Zlatník.

☒ Grafická úprava, zlom a tisk:

Petr Pacner – Firma PIP, Konopova 431/6, 155 00 Praha 5-Řeporyje, tel./fax.: +420 251 626 607, tel.: +420 602 352 263.

☒ Ilustrační obrázky použity z kolekce Corel Gallery firmy Corel, Task Force Clip Art firmy New Vision Technologies a České kliparty firmy Zoner Software, s. r. o.. Všechny obrázky jsou chráněny copyrightem a použity v souladu s licencí.

☒ Příspěvky do zpravodaje Sisyfos posílejte na adresu: Věra Nosková, U Studánky 18, Praha 7, 170 00. Delší příspěvky posílejte nejen na papíře, ale i na disketě ve Wordu či v jiném častěji používaném textovém editoru. Lze je též zaslat i s diakritikou na e-mail iano@centrum.cz.